

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA FEDHA

HOTUBA YA WAZIRI WA FEDHA,
MHE. DKT. MWIGULU LAMECK NCHEMBA MADELU [MB]
AKIWASILISHA BUNGENI MAPITIO YA UTEKELEZAJI
WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA 2024/25 NA
MAPENDEKEZO YA MPANGO NA BAJETI YA WIZARA
YA FEDHA KWA MWAKA 2025/26

MHE. DKT. MWIGULU NCHEMBA (MB)
WAZIRI WA FEDHA

DKT. NATU EL-MAAMRY MWAMBA
KATIBU MKUU - WIZARA YA FEDHA

MHE. HAMAD HASSAN CHANDE (MB)
NAIBU WAZIRI WA FEDHA

BI. JENIFA CHRISTIAN OMOLO
NAIBU KATIBU MKUU - WIZARA YA FEDHA

BW. ELIJAH MWANDUMBYA
NAIBU KATIBU MKUU - WIZARA YA FEDHA

BI. AMINA KHAMIS SHAABAN
NAIBU KATIBU MKUU - WIZARA YA FEDHA

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA FEDHA

**HOTUBA YA WAZIRI WA FEDHA,
MHESIMIWA DKT. MWIGULU LAMECK
NCHEMBA MADELU (MB,) AKIWASILISHA BUNGENI
MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI
KWA MWAKA 2024/25 NA MAPENDEKEZO YA
MPANGO NA BAJETI YA WIZARA YA FEDHA KWA
MWAKA 2025/26**

1.0 UTANGULIZI

1. *Mheshimiwa Spika*, kufuatia taarifa iliyowasilishwa leo mbele ya Bunge lako Tukufu na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti, naomba kutoa hoja kwamba, Bunge likubali kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Fedha na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2024/25 inayoundwa na mafungu tisa (9) ambayo ni: Fungu 001 – Deni la Serikali; Fungu 006 – Idara ya Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali; Fungu 010 – Tume ya Pamoja ya Fedha; Fungu 013 – Kitengo cha Udhibiti wa Fedha Haramu; Fungu 021 – Hazina; Fungu 022 – Huduma za Mfuko Mkuu; Fungu 023 – Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali; Fungu 050 – Wizara ya Fedha; na Fungu 045 - Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi. Aidha, ninaliomba Bunge lako Tukufu likubali kupokea, kujadili na kuidhinisha Mapendekezo ya Mpango na Bajeti kwa mwaka 2025/26 ya mafungu nane (8) ya Wizara ya Fedha pamoja na Fungu 045 - Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi.

1.1 Salamu za Shukrani

2. *Mheshimiwa Spika*, awali ya yote, napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa rehema kwa kunijalia afya njema na kuniwezesha kusimama mbele ya Bunge lako Tukufu kuwasilisha Mapitio ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Fedha na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2024/25 na Mapendekezo ya Mpango na Bajeti kwa mwaka

2025/26.

3. Mheshimiwa Spika, kwa heshima na unyenyekevu mkubwa, napenda kutumia fursa hii kumshukuru na kumpongeza Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu kwa uongozi wa mageuzi ya kiuchumi, kisiasa na kijamii. Hakika, katika kipindi cha miaka minne (4) ya uongozi wake, tumeshuhudia mafanikio mujarabu katika upatikanaji wa rasilimali fedha kwa ajili ya utekelezaji wa programu na miradi mbalimbali ya maendeleo. Jitihada zake zimekuwa na mafanikio katika maendeleo ya Taifa letu, hususan katika nyanja za kijamii, kiuchumi, kisiasa na kidiplomasia. **Mama apewe maua yake.**

4. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee, napenda kumshukuru Mheshimiwa Rais kwa kuendelea kutuamini, mimi pamoja na Naibu Waziri, Mhe. Hamad Hassan Chande (Mb.), kumsaidia kutekeleza majukumu yake, hususan katika usimamizi wa fedha za umma na uchumi jumla. Tunapenda kumhakikishia kuwa, tumetekeleza na tutaendelea kutekeleza kikamilifu majukumu yetu ili kufikia malengo na shabaha zilizobainishwa kwenye Ilani ya Chama Cha Mapinduzi ya mwaka 2020. Maeneo ya kipaumbele katika utekelezaji wa majukumu yetu ya kila siku ni utafutaji, ukusanyaji na ugawaji wa rasilimali fedha kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli

mbalimbali za serikali, ikiwemo miradi mikubwa ya maendeleo pamoja na huduma za jamii. Tunamwomba Mwenyezi Mungu azidi kumjalia afya njema, hekima na busara ili kutekeleza majukumu yake kwa manufaa na ustawi wa watanzania wote.

5. Mheshimiwa Spika, napenda pia kuwashukuru Mheshimiwa Dkt. Philip Isdor Mpango, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mheshimiwa Dkt. Doto Mashaka Biteko (Mb.), Naibu Waziri Mkuu na Waziri wa Nishati kwa hekima, busara na weledi wao katika kumsaidia Mheshimiwa Rais kutekeleza majukumu yake ya kikatiba kwa mafanikio makubwa. Aidha, ninawashukuru kwa maelekezo, ushauri na miongozo yao ambayo imenisaidia mimi pamoja na Naibu Waziri, Mhe. Hamad Hassan Chande (Mb.), kutekeleza majukumu yetu kwa ufanisi.

6. Mheshimiwa Spika, nitumie fursa hii kukushukuru na kukupongeza wewe binafsi, Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Rais wa Umoja wa Mabunge Duniani kwa kuendelea kuliongoza Bunge letu kwa ustadi, umahiri na uadilifu mkubwa. Aidha, nampongeza Mheshimiwa Mussa Azzan Zungu (Mb.), Naibu Spika pamoja na Wenyeviti wa Bunge kwa kazi nzuri wanayoifanya kukusaidia wewe kuendesha shughuli za Bunge kwa weledi.

7. Mheshimiwa Spika, napenda kuwashukuru na kuwapongeza wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti chini ya Mwenyekiti, Mheshimiwa Oran Manase Njeza, Mbunge wa Jimbo la Mbeya Vijijini na Makamu Mwenyekiti, Mheshimiwa Twaha Ally Mpembenwe, Mbunge wa Jimbo la Kibiti kwa kukubali kupokea, kuchambua na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Fedha na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2024/25 na kupitisha Mapendekezo ya Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka 2025/26. Maoni na ushauri wa Kamati umekuwa na mchango mkubwa katika kuboresha mifumo ya usimamizi na utekelezaji wa majukumu ya Wizara na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi. Aidha, napenda kuwashukuru waheshimiwa wabunge wote kwa ushirikiano wanaoendelea kutupatia katika utekelezaji wa majukumu ya kisera ya wizara na Serikali kwa ujumla. Napenda kulihakikishia Bunge lako Tukufu kuwa, Wizara ya Fedha pamoja na taasisi zake, itaendelea kutoa ushirikiano stahiki na kufanya kazi kwa karibu ili kuhakikisha tunatoa huduma stahiki kwa wananchi na wadau wetu wa maendeleo.

8. Mheshimiwa Spika, kipekee kabisa, napenda kuwashukuru sana wananchi wa Jimbo la Iramba Magharibi kwa kuendelea kuniamini na kunipa ushirikiano mkubwa katika kuwaletea maendeleo. Ninawaahidi kuwa nitaendelea kushirikiana nao kufanya kazi bila kuchoka ili kutimiza malengo tuliyojiwekea ya kuboresha hali ya maisha, huduma

za jamii na kuimarisha uchumi wa wananchi katika Jimbo la Iramba Magharibi. Nitumie nafasi hii kuwaambia kuwa, nitaendelea kuwatumikia kwa unyenyekevu, uadilifu, uwazi na uwajibikaji ili kutekeleza kwa ufanisi yale yote yaliyoainishwa kwenye Ilani ya Chama Cha Mapinduzi.

1.2 Salamu za Pongezi

9. *Mheshimiwa Spika*, kwa namna ya pekee, napenda kumpongeza Mheshimiwa Rais, kwa kuteuliwa na Chama Cha Mapinduzi kuwa mgombea wa nafasi ya urais katika Uchaguzi Mkuu utakaofanyika Oktoba 2025. Kwa mafanikio makubwa tuliyoyapata chini ya uongozi wake, nawaasa watanzania wamuunge mkono ili aendeleo kuleta mageuzi ya kiuchumi, kijamii na kisiasa. Aidha, ninampongeza Mheshimiwa Balozi, Dkt. Emmanuel John Nchimbi, Katibu Mkuu wa Chama Cha Mapinduzi kwa kuchaguliwa kuwa mgombea mwenza. Mheshimiwa Balozi, Dkt. Nchimbi ni mwanasiasa mkongwe mwenye uzoefu mkubwa ndani ya Chama Cha Mapinduzi, Serikali na jumuiya za kimataifa. Mwenyezi Mungu azidi kuwapa afya njema, hekima na maarifa katika kupigania na kutetea maslahi ya Chama Cha Mapinduzi na taifa kwa ujumla.

10. *Mheshimiwa Spika*, naomba nitumie fursa hii pia kumpongeza Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi, Rais wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi kwa uongozi wake makini na kwa kazi nzuri

anayoifanya katika kuwaletea maendeleo wananchi wa Zanzibar. Aidha, nampongeza kwa kuteuliwa na Chama Cha Mapinduzi kuwa mgombea wa nafasi ya urais wa Zanzibar kwa kipindi cha pili cha Awamu ya Nane katika Uchaguzi Mkuu utakaofanyika Oktoba 2025.

11. *Mheshimiwa Spika*, kwa heshima na taadhima, nawapongeza waheshimiwa wabunge wote kwa kazi kubwa waliyoifanya ya uwakilishi wa wananchi katika kupigania maendeleo ya nchi yetu na majimbo yao. Kazi imefanyika na matokeo yanaonekana. Hongereni sana na nawatakia kila la heri katika mchakato wa kuomba ridhaa ya wananchi kurejea tena katika jengo hili kupitia uchaguzi mkuu ujao. Aidha, kutokana na kazi kubwa mliyoifanya katika majimbo yenu, nina imani mtachaguliwa kwa kishindo.

1.3 Salamu za Pole

12. *Mheshimiwa Spika*, ninapenda kutumia fursa hii kutoa pole kwa Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na watanzania wote, kufuatia kifo cha Hayati Cleopa David Msuya, aliyekuwa Makamu wa Kwanza wa Rais na Waziri Mkuu Mstaafu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Waziri wa Fedha aliyefariki tarehe 7 Mei 2025. Tunaendelea kumwombea kwa Mwenyezi Mungu ailaze roho yake mahali pema peponi, amina.

13. *Mheshimiwa Spika*, natoa pole kwako wewe binafsi na Bunge lako Tukufu kwa kuondokewa na mpendwa wetu Mheshimiwa Dkt. Faustine Engelbert Ndugulile aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Kigamboni na Mkurugenzi Mteule wa Shirika la Afya Duniani Kanda ya Afrika, aliyewahi kuwa Mbunge wa Jimbo la Rorya na waziri katika wizara mbalimbali, Mheshimiwa Prof. Philemon Mikol Sarungi na Mheshimiwa Jaji Frederick Mwita Werema aliyewahi kuwa Mwanasheria Mkuu wa Serikali. Naungana na wabunge wenzangu na watanzania wote kutoa pole kwa Bunge lako Tukufu, familia za marehemu, ndugu, jamaa, marafiki na wote walioguswa na misiba hiyo. Aidha, natoa pole kwa waheshimiwa wabunge na wananchi wote waliofiwa na ndugu, jamaa na wapendwa wao kutokana na maradhi, ajali, majanga na matukio mbalimbali yaliyotokea katika nchi yetu. Tunaomba Mwenyezi Mungu azilaze roho za marehemu mahali pema peponi, amina.

14. *Mheshimiwa Spika*, baada ya maelezo ya utangulizi, naomba kuwasilisha hoja iliyo mbele yetu kwa mjadala na idhini ya Bunge lako Tukufu. Hoja yangu imegawanyika katika maeneo makuu matatu (3) ambayo ni: Muhtasari wa Majukumu ya Wizara; Mapitio ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2024/25; na Mapendekezo ya Mpango na Bajeti kwa mwaka 2025/26.

2.0 MAJUKUMU YA WIZARA

15. *Mheshimiwa Spika*, Wizara ya Fedha na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi inatekeleza majukumu yake kwa mujibu wa Tangazo la Serikali Na. 619A la tarehe 30 Agosti 2023. Majukumu hayo ni pamoja na: Kubuni na kusimamia utekelezaji wa sera za uchumi jumla, fedha, ununuzi wa umma na ubia kati ya sekta ya umma na binafsi; kuandaa na kusimamia miongozo na utekelezaji wa bajeti ya serikali; kuratibu upatikanaji wa fedha na kuimarisha uhusiano na taasisi za kifedha za kikanda na kimataifa; kudhibiti utakasishaji wa fedha haramu na ufadhili wa ugaidi; kusimamia ulipaji wa mafao na pensheni kwa wastaafu wanaolipwa na Hazina; kusimamia fedha na mali za serikali; kusimamia deni la serikali; kusimamia masuala ya pamoja ya fedha kati ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar; kusimamia maendeleo ya sekta ya fedha; na kusimamia takwimu rasmi za kitaifa.

3.0 MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA 2024/25

3.1 Mwenendo wa Matumizi hadi Aprili 2025

16. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka wa fedha 2024/25, mafungu nane (8) ya Wizara ya Fedha yaliidhinishiwa na Bunge jumla ya **shilingi trilioni 17.99** kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo. Kati ya kiasi hicho, **shilingi trilioni**

17.43 ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida ikijumuisha mishahara **shilingi bilioni 946.45** na matumizi mengineyo **shilingi trilioni 16.48**. Aidha, bajeti ya matumizi ya maendeleo ilikuwa **shilingi bilioni 564.67** ikijumuisha fedha za ndani **shilingi bilioni 482.84** na fedha za nje **shilingi bilioni 81.83**.

17. Mheshimiwa Spika, wakati wa mapitio ya muda wa kati wa utekelezaji wa mpango na bajeti, bajeti ya mafungu ya Wizara ya Fedha ilihuishwa kutoka **shilingi trilioni 17.99** hadi **shilingi trilioni 16.55**. Kati ya kiasi hicho, **shilingi trilioni 15.91** ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida na **shilingi bilioni 642.96** kwa ajili ya matumizi ya maendeleo. Matumizi ya kawaida yanajumuisha matumizi mengineyo **shilingi trilioni 15.15** na mishahara **shilingi bilioni 760.40**. Aidha, matumizi ya maendeleo yanajumuisha fedha za ndani **shilingi bilioni 590.72** na fedha za nje **shilingi bilioni 52.24**.

18. Mheshimiwa Spika, Fungu 045 - Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi liliidhinishiwa jumla ya **shilingi bilioni 112.73** kwa mwaka 2024/25 kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo. Kati ya kiasi hicho, **shilingi bilioni 101.26** ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida na **shilingi bilioni 11.47** kwa ajili ya matumizi ya maendeleo. Matumizi ya kawaida yanajumuisha matumizi mengineyo **shilingi bilioni 80.62** na mishahara **shilingi bilioni 20.64**. Aidha, matumizi ya maendeleo yanajumuisha fedha za ndani **shilingi bilioni**

8.83 na fedha za nje **shilingi bilioni 2.64.**

19. Mheshimiwa Spika, hadi Aprili 2025, jumla ya fedha zilizopokelewa kwa mafungu nane (8) ya wizara kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo ni **shilingi trilioni 13.71**, sawa na **asilimia 86.5** ya bajeti. Aidha, matumizi halisi yalifikia **shilingi trilioni 13.46**, sawa na **asilimia 98.2** ya fedha zilizopokelewa. Kati ya kiasi hicho, matumizi mengineyo kwa idara, vitengo na taasisi yalikuwa **shilingi trilioni 2.36**, huduma ya deni la Serikali **shilingi trilioni 10.19**, mishahara **shilingi bilioni 443.63** na maendeleo **shilingi bilioni 456.80**. Vilevile, hadi Aprili 2025, Fungu 045 limepokea jumla ya **shilingi bilioni 99.08**, sawa na **asilimia 87.9** ya makisio ya mwaka 2024/25. Matumizi halisi yalifikia **shilingi bilioni 91.92**, sawa na **asilimia 92.8** ya fedha zilizopokelewa. Kati ya kiasi hicho, matumizi mengineyo yalikuwa **shilingi bilioni 70.65**, mishahara **shilingi bilioni 16.49** na shilingi **bilioni 4.78** kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Mchanganuo wa fedha zilipokelewa na kutumika kwa kila fungu ni kama inavyoonekana katika **Kiambatisho Na.1 – 3.**

3.2 Mwenendo wa Utekelezaji wa Vipaumbele vya Wizara

20. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa vipaumbele vya mpango na bajeti ya wizara kwa mwaka 2024/25 ni kama

ifuatavyo:

3.2.1 Kukusanya na Kutafuta Mapato ya Jumla ya Shilingi Trilioni 45.10

21. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, mafungu ya Wizara ya Fedha yalikadiriwa kukusanya jumla ya **shilingi trilioni 45.10**, sawa na asilimia 89.7 ya makadirio yote ya serikali ya kukusanya jumla ya **shilingi trilioni 50.29**. Hadi Aprili 2025, wizara imefanikiwa kutafuta na kukusanya mapato ya jumla ya **shilingi trilioni 37.91**, sawa na asilimia 84.1 ya lengo la mwaka kutoka kwenye vyanzo vya ndani na nje. Kati ya kiasi hicho, **shilingi trilioni 24.45** zimekusanywa na Mamlaka ya Mapato Tanzania na idara za wizara zimefanikiwa kutafuta jumla ya **shilingi trilioni 5.32** kama misaada na mikopo yenye masharti nafuu na **shilingi trilioni 8.14** kupitia dirisha la mikopo yenye masharti ya kibiashara.

3.2.2 Kuimarisha na Kusimamia Mifumo ya Usimamizi wa Fedha na Mali za Umma

22. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kuimarisha na kusimamia mifumo ya mapato, matumizi na mali za serikali ikiwemo IDRAS, TANCIS, MUSE, NeST, CBMS na GAMIS. Hadi Aprili 2025, wizara imefanikiwa kuunganisha mifumo 11 ya taasisi na mashirikia ya umma na Mfumo wa Uhasibu Serikalini (MUSE); kuunganisha mfumo wa MUSE na CBMS ili kuwezesha maombi na utoaji fedha (exchequer) kupitia mfumo wa CBMS na kuruhusu Afisa

Masuuli kufanya uhamisho wa bajeti ndani ya fungu lake; ujenzi wa moduli saidizi ya ulipaji wa mikataba (*e-Payment*) na kuiunganisha na mfumo wa NeST na mfumo wa MUSE; na kukamilisha uundwaji wa moduli ya uchakataji wa mali uchakavu na moduli ya uondoaji wa mali chakavu katika Mfumo wa Usimamizi wa Mali za Serikali (GAMIS).

23. *Mheshimiwa Spika*, wizara inaendelea kuimarisha na kuboresha mifumo ya usimamizi wa mali za serikali ikiwemo: Kuhamisha kanzidata mbili (GeRAS na GAMIS Portal) kwenda kwenye teknolojia ya chanzo huria (Open- Source) kwa lengo la kupunguza gharama za uendeshaji wa mifumo, kuongeza usalama, kuimarisha udhibiti wa teknolojia na kuondoa utegemezi katika uendeshaji wa mifumo. Aidha, wizara kupitia Mamlaka ya Mapato Tanzania imekamilisha kazi ya maboresho ya Mfumo wa Usimamizi wa Forodha (TANCIS) pamoja na ujenzi wa Mfumo wa Kodi za Ndani (IDRAS) ambapo huduma za magari na leseni za udereva zimeanza kutolewa kupitia mfumo huo. Mifumo hiyo itasaidia kuongeza mapato ya serikali, ambapo shughuli zote za ukadiriaji wa kodi zitafanywa kwa usahihi kupitia mfumo huo na hivyo kuondoa urasimu, kuongeza uwazi na uwajibikaji.

24. *Mheshimiwa Spika*, wizara inaendelea na ujenzi wa Mfumo wa Ghala la Takwimu za masuala ya fedha na uchumi ambao utaunganishwa na mifumo ya Benki Kuu ya Tanzania, Mamlaka ya Mapato Tanzania, Ofisi ya Taifa ya Takwimu,

Ofisi ya Waziri Mkuu na Mamlaka za Serikali za Mitaa. Aidha, wizara imefanikiwa kuingiza kwenye mfumo taarifa za matumizi kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa pamoja na takwimu za mfumuko wa bei na Pato la Taifa kutoka Ofisi ya Taifa ya Takwimu. Mfumo huu unatumika kuhifadhi takwimu mbalimbali za uchumi na fedha kwa ajili ya uchambuzi na kuwezesha serikali kutoa maamuzi sahihi, na kwa wakati.

3.2.3 Kuhudumia Deni la Serikali

25. Mheshimiwa Spika, hadi Aprili 2025, jumla ya **shilingi trilioni 10.19** zimepewa kwa notisi za madai ya deni lililoiva, sawa na asilimia 84.8 ya lengo la mwaka. Kati ya kiasi hicho, jumla ya malipo ya deni la ndani ni **shilingi trilioni 6.01**, ambapo riba ni **shilingi trilioni 2.48** na mtaji **shilingi trilioni 3.53** na deni la nje ni **shilingi trilioni 4.18**, riba ikiwa ni **shilingi trilioni 1.62** na mtaji **shilingi trilioni 2.56**. Aidha, wizara imefanya maboresho ya mfumo wa usimamizi wa takwimu za madeni (CS Meridian) na kuunganishwa na mifumo mingine ya usimamizi wa fedha za umma, ikiwemo Mfumo wa Benki Kuu ya Tanzania – CBS, GSS na Mfumo wa Uhasibu Serikalini - MUSE. Hatua hii imeiwezesha serikali kutoa taarifa za deni la serikali kwa shilingi ya Tanzania kwa wakati na kwa usahihi.

3.2.4 Kutoa Elimu ya Huduma za Fedha kwa Wananchi

26. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2024/25, wizara ilipanga kuendelea kutekeleza programu ya elimu ya fedha kwa kutoa elimu ya fedha kwa lengo la kujenga uelewa na kuongeza maarifa ya masuala ya fedha kwa umma na kukuza huduma jumuishi za fedha nchini. Hadi Aprili 2025, elimu ya fedha ilitolewa katika halmashauri 61 za mikoa ya Lindi, Mtwara, Kilimanjaro, Arusha, Morogoro, Mwanza, Mara na Pwani ambapo jumla ya wananchi 49,271 walipatiwa elimu kuhusu huduma jumuishi za fedha. Aidha, jumla ya wananchi 3,419 walipatiwa elimu ya huduma za fedha kupitia Maadhimisho ya Wiki ya Huduma za Fedha Kitaifa yaliyofanyika katika Mkoa wa Mbeya. Vilevile, wizara imeendelea kutekeleza Mkakati wa Upatikanaji wa Fedha kwa Wajasiriamali Wadogo na wa Kati wa mwaka 2023/24 – 2028/29 kwa lengo la kuongeza wigo wa vyanzo vya mitaji kwa wajasiriamali, ambapo wajasiriamali 640 kutoka mikoa ya Morogoro, Pwani, Mtwara, Lindi na Tanga wamepatiwa mafunzo.

3.2.5 Kujenga Uwezo kwa Wakaguzi wa Ndani, Kamati za Ukaguzi na Waratibu wa Usimamizi wa Vihatarishi

27. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kujenga uwezo kwa wakaguzi wa ndani, kamati za ukaguzi na waratibu wa usimamizi wa vihatarishi katika taasisi

za umma ili kuongeza ufanisi katika usimamizi wa fedha za umma. Hadi Aprili 2025, wakaguzi wa ndani 485 walijengewa uwezo kuhusu ukaguzi wa Mfumo wa Uhasibu Serikalini - MUSE pamoja na Mfumo wa Ukusanyaji Mapato Serikalini - GePG; wakaguzi wa ndani 200 kutoka taasisi 80 walijengewa uwezo kuhusu ukaguzi wa Mfumo wa Ununuzi wa Umma - NeST; wakaguzi wa ndani 200 kutoka taasisi 100 walijengewa uwezo kuhusu matumizi ya Mfumo wa Ukaguzi - GIAMIS; waratibu wa usimamizi wa vihatarishi 120 walijengewa uwezo kuhusu matumizi ya Mfumo wa Kielektroniki wa Usimamizi wa Vihatarishi - GERMIS; na wakaguzi wa ndani 300 kutoka halmashauri 184 walijengewa uwezo kuhusu ukaguzi wa Mfumo wa Ukusanyaji wa Mapato - TAUSI. Aidha, wakaguzi wa ndani 50 kutoka taasisi 50 walijengewa uwezo kuhusu ukaguzi wa taarifa za fedha kwa kuzingatia miongozo ya kitaifa na kimataifa. Mafunzo hayo yameimarisha uwezo wa wakaguzi wa ndani katika kukagua mifumo ya kielektroniki na kuongeza ufanisi katika usimamizi wa fedha za umma.

3.2.6 Kuwezesha Uhakiki Binafsi wa Kidijiti kwa Wastaafu

28. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kuwezesha uhakiki binafsi wa kidijiti kwa wastaafu wanaolipwa na Hazina kwa lengo la kupunguza gharama za uhakiki na usumbufu kwa wastaafu na serikali kwa ujumla.

Hadi Aprili 2025, wizara ilikamilisha uundwaji wa moduli kwenye Mfumo wa Malipo ya Wastaafu na Kuhifadhi Nyaraka – TPPS ili kuwezesha wastaafu kufanya uhakiki binafsi. Aidha, wizara imefanya maboresho na kuunganisha Mfumo wa Malipo ya Wastaafu na Kuhifadhi Nyaraka - TPPS na Mfumo wa Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa - NIDA na Mfumo wa Wakala wa Usajili, Ufilisi na Udhamini – RITA ili kuboresha huduma zinazotolewa kwa wastaafu pamoja na wanufaika wengine kwa mujibu wa sheria.

3.2.7 Kuwezesha Matumizi ya Moduli ya Usimamizi wa Fedha

29. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kuwezesha taasisi za umma na binafsi kutumia moduli ya usimamizi wa fedha katika mfumo wa MUSE. Hadi Aprili 2025, wizara imefanikiwa kuunganisha moduli ya usimamizi wa fedha katika mfumo wa MUSE kwa taasisi za umma 452 na benki 38. Moduli hiyo imewezesha kanzidata ya uhakika ya akaunti za serikali, kurahisisha ufunguaji na ufungaji wa akaunti za serikali, utoaji wa vibali vya masurufu kwa wizara, mikoa na idara za serikali, uandaaji na upatikanaji wa taarifa za fedha kwa wakati na kurahisisha usimamizi na ufuatiliaji wa mapato na matumizi ya serikali. Aidha, taasisi za umma 284 na benki 38 zilipatiwa mafunzo kuhusu matumizi ya moduli ya usimamizi wa fedha.

3.3 Utekelezaji wa Majukumu Mengine ya Wizara

3.3.1 Usimamizi wa Sera za Uchumi Jumla

30. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kutekeleza sera za uchumi jumla ili kujenga uchumi jumuishi, himilivu na endelevu. Shabaha za uchumi jumla zilizotarajiwa kufikiwa ni Pato la Taifa kufikia asilimia 5.4 mwaka 2024 kutoka ukuaji wa asilimia 5.1 mwaka 2023; mfumuko wa bei kubaki kwenye wigo wa tarakimu moja ya wastani wa asilimia kati ya 3.0 - 5.0; mapato ya ndani kufikia asilimia 15.8 ya Pato la Taifa; mapato ya kodi kufikia asilimia 12.9 ya Pato la Taifa; nakisi ya bajeti (ikijumuisha misaada) isiyozidi asilimia 3.0 ya Pato la Taifa; na kuwa na akiba ya fedha za kigeni kwa kiwango cha kukidhi mahitaji ya uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje kwa kipindi kisichopungua miezi minne (4).

31. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, wizara imechukua hatua mbalimbali za kisera ili kufikia malengo na shabaha za uchumi jumla. Hatua hizo ni pamoja na kudhibiti mfumuko wa bei, kuhudumia deni la serikali kwa wakati, kuelekeza rasilimali fedha katika miradi inayochochea ukuaji wa uchumi, kuboresha mazingira ya uwekezaji na biashara, kuongeza mauzo ya bidhaa na huduma nje ya nchi na kuimarisha mifumo ya usimamizi wa fedha za umma. Matokeo ya utekelezaji wa mikakati hiyo yamechangia ukuaji halisi wa Pato la Taifa (GDP) kwa kiwango cha asilimia 5.5 mwaka

2024 ikilinganishwa na lengo la asilimia 5.4, na ukuaji wa asilimia 5.1 mwaka 2023. Aidha, katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, mfumuko wa bei nchini ulifikia wastani wa asilimia 3.1, ikilinganishwa na asilimia 3.2 katika kipindi kama hicho mwaka 2023/24. Vilevile, hadi Machi 2025, akiba ya fedha za kigeni ilifikia dola za Marekani milioni 5,693.2, kiasi kilichotosheleza uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje kwa kipindi kisichopungua miezi minne (4).

3.3.2 Usimamizi wa Bajeti ya Serikali

32. Mheshimiwa Spika, wizara imeendelea kusimamia utekelezaji wa bajeti ya serikali ambapo katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, wizara ilifanikiwa kuandaa miongozo mbalimbali ya kisera, kisheria na kitaalamu ikiwemo Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Serikali kwa Mwaka 2025/26. Aidha, jumla ya ridhaa ya matumizi iliyotolewa ni **shilingi trilioni 38.10**, ambapo kati ya kiasi hicho, **shilingi trilioni 25.14** ni matumizi ya kawaida na **shilingi trilioni 12.96** ni matumizi ya maendeleo. Aidha, kati ya fedha zilizotolewa, jumla ya **shilingi bilioni 996.5** zimetolewa kwa ajili ya malipo ya wakandarasi (**shilingi bilioni 918.8**), wazabuni (**shilingi bilioni 38.4**) na watumishi wa umma (**shilingi bilioni 38.8**).

3.3.3 Huduma za Mafao ya Kustaafu, Pensheni na Mirathi

33. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kulipa kwa wakati mafao kwa wastaafu na warithi wanaolipwa na Hazina, kuwasilisha michango ya kisheria kwenye mifuko ya hifadhi ya jamii kwa wakati na kuimarisha mifumo ya usimamizi wa malipo ya mafao, mirathi na michango ya kisheria kwenye mifuko ya hifadhi ya jamii. Hadi Aprili 2025, wizara imelipa kwa wakati **shilingi bilioni 315.08** kama mafao ya kiinua mgongo baada ya kupokea nyaraka kutoka kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali. Aidha, michango ya kisheria ya kila mwezi kwenye mifuko ya hifadhi ya jamii iliwasilishwa kwa wakati na malipo ya kila mwezi ya pensheni ya mifuko ya hifadhi ya jamii yalifanyika kwa wakati baada ya kupokea hati za madai.

3.3.4 Usimamizi wa Mali za Serikali

34. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kufanya ufuatiliaji wa mali za umma katika taasisi na vituo 274; kuondosha mali chakavu, sinzia na ziada katika taasisi 240; na kuwezesha taasisi za umma 612 kuandaa, kuhuisha na kuweka kumbukumbu ya mali katika mfumo wa GAMIS. Hadi Aprili 2025, wizara ilifanya ufuatiliaji wa mali za umma kwenye taasisi 371; kuondosha mali chakavu, sinzia na ziada katika taasisi 116 zenye thamani ya shilingi bilioni 1.79; na taasisi 386 zimewezeshwa kuandaa, kuhuisha na

kuweka kumbukumbu ya mali zenye thamani ya shilingi trilioni 31.22 katika mfumo wa GAMIS.

3.3.5 Ubia kati ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi

35. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kufanya ufuatiliaji na tathmini ya mapendekezo ya miradi 20 ya ubia kati ya sekta ya umma na sekta binafsi na kuendesha mikutano 10 ya uhamasishaji kuhusu Sera ya Taifa ya PPP ya mwaka 2009 na mikutano sita (6) ya uhamasishaji na mafunzo kuhusu sheria ya PPP.

36. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, wizara ilifanya ufuatiliaji na tathmini ya mapendekezo ya miradi nane (8) ya PPP na kutoa ushauri kwa taasisi husika. Miradi hiyo ni: Mradi wa Usalama Barabarani Tanzania; Mradi wa Ujenzi wa Vituo vya Ukaguzi wa Lazima wa Vyombo vya Moto; Ujenzi wa Hosteli za Wanafunzi Chuo cha Elimu ya Biashara Kampasi ya Dar es Salaam; Mradi wa Uendeshaji wa Mabasi Yaendayo Haraka Dar es Salaam (awamu ya kwanza, ya pili na ya tatu); Ujenzi wa Barabara ya Haraka ya Tozo kipande cha Kibaha - Mlandizi - Chalinze Km 78.9; Ujenzi na Uendeshaji wa Jengo la Biashara Kariakoo, Dar es Salaam; Mradi wa Mlimani City - Mkataba kati ya Chuo Kikuu cha Dar es Salaam na Kampuni ya Mlimani Holding; na Mradi wa Ujenzi wa Kituo cha Kisasa cha Kutengeneza Vitambulisho vya Taifa. Aidha, wizara iliendesha mikutano mitano (5) ya uhamasishaji kuhusu Sera ya Taifa ya PPP ya mwaka 2009

kwa wadau wa maendeleo, taasisi za umma, mashirika ya umma, mifuko ya hifadhi ya jamii na umma kwa ujumla.

37. *Mheshimiwa Spika*, wizara kupitia Kituo cha Ubia kati ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi ilijengea uwezo wadau 728 kutoka katika Wizara, Idara Zinazojitegemea, Wakala za Serikali, Mamlaka za Serikali za Mitaa na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Serikali za Mitaa kuhusu utambuzi na uchambuzi wa miradi inayofaa kutekelezwa kwa utaratibu wa ubia kati ya sekta ya umma na sekta binafsi.

3.3.6 Usimamizi wa Ununuzi wa Umma

38. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kukamilisha maandalizi ya Sera ya Taifa ya Usimamizi wa Mnyororo wa Ugavi na Mkakati wa Utekelezaji wake na kufanya ufuatiliaji na tathmini ya taasisi nne (4) za usimamizi wa ununuzi wa umma. Hadi Aprili 2025, wizara imekamilisha zoezi la kuandaa Sera ya Taifa ya Usimamizi wa Mnyororo wa Ugavi ya Mwaka 2025 pamoja na Mkakati wa Utekelezaji wake. Aidha, wizara imekamilisha utungaji wa Kanuni za Utekelezaji wa Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura ya 410 za Mwaka 2024 na kutoa elimu kuhusu Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura 410 kwa wadau 1,180 kutoka katika taasisi za umma 212.

3.3.7 Udhibiti wa Fedha Haramu, Ufadhili wa Ugaidi na Silaha za Maangamizi

39. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara

ilipanga kuratibu utekelezaji wa Mpango Kazi wa Kikosi Kazi cha Kimataifa cha Kudhibiti Utakasishaji Fedha Haramu (FATF) na kuhamasisha wadau kuwasilisha taarifa za miamala shuku na takwimu za utakasishaji fedha haramu, ufadhili wa ugaidi na ufadhili wa silaha za maangamizi kwa wakati. Hadi Aprili 2025, wizara iliratibu utekelezaji wa vipengele vyote 21 vya mpango kazi wa FATF na hivyo kukidhi vigezo vya kuondolewa kwenye orodha ya nchi zilizo katika usimamizi wa karibu. Aidha, Wizara imeboresha mfumo maalumu wa kuratibu takwimu za matukio ya utakasishaji fedha haramu, kufanya ukaguzi kwa watoa taarifa 72 Tanzania Bara (Arusha, Dar es Salaam, Dodoma na Mwanza) na Zanzibar na kutoa elimu kwa wadau 1,120 kutoka taasisi 24 kuhusu usimamizi na udhibiti wa utakasishaji wa fedha haramu na ufadhili wa ugaidi.

3.3.8 Masuala ya Pamoja ya Fedha kati ya Tanzania Bara (SJMT) na Zanzibar (SMZ)

40. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kuchambua mapato na matumizi ya muungano kwa mwaka 2022/23, 2023/24 na 2024/25; kuandaa na kutoa mapendekezo kuhusu ukusanyaji na mgawanyo wa mapato yanayotokana na utekelezaji wa majukumu ya mamlaka za udhibiti na usimamizi wa masuala ya muungano; kujenga uelewa kwa wadau kutoka pande zote mbili za muungano kuhusu masuala ya uhusiano wa kifedha kati ya SJMT na

SMZ na kufanya ukarabati wa jengo la Serikali Na.12 Barabara ya Kivukoni, Dar es Salaam kwa ajili ya ofisi za Tume. Hadi Aprili 2025, Wizara imekamilisha uchambuzi na kuandaa taarifa ya mwenendo wa mapato na matumizi ya muungano kuanzia mwaka 2022/23 hadi 2024/25; na kufanya stadi na kuandaa mapendekezo kuhusu ukusanyaji na mgawanyo wa mapato yatokanayo na utekelezaji wa majukumu ya mamlaka za udhibiti na usimamizi wa mambo ya muungano. Aidha, wizara imeendesha semina ya kujenga uelewa kuhusu masuala yanayohusu uhusiano wa kifedha kati ya SJMT na SMZ kwa wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria na maafisa wa Wizara ya Fedha SJMT na SMZ, Ofisi ya Makamu wa Rais Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais Zanzibar.

3.3.9 Uboreshaji wa Miundombinu ya Ofisi za Wizara na Taasisi zake

41. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kuendelea na ujenzi na ukarabati wa majengo ya ofisi za wizara na taasisi zake ili kuboresha mazingira ya kazi. Hadi Aprili 2025, ujenzi wa jengo la wizara katika Mji wa Serikali - Mtumba umefikia asilimia 93 na jengo la ofisi za wizara katika Mkoa wa Geita umekamilika na kuanza kutoa huduma. Aidha, wizara ilitoa jumla ya **shilingi bilioni 6.88** kwa ajili ya ujenzi wa majengo ya taaluma na hosteli za

wanafunzi katika taasisi za elimu zilizo chini ya wizara. Kati ya kiasi hicho, **shilingi bilioni 4.00** zimetolewa kwa Taasisi ya Uhasibu Tanzania kwa ajili ya miradi ya ujenzi wa majengo ya taaluma katika Kampasi ya Mwanza ambapo ujenzi umekamilika na kuanza kutoa huduma, Kampasi ya Kigoma ujenzi umefikia asilimia 85 na Kampasi ya Zanzibar ujenzi umefikia asilimia 8; **shilingi milioni 650** zimetolewa kwa Chuo cha Uhasibu Arusha kwa ajili ya ujenzi wa hosteli (asilimia 85) na mradi wa jengo la utawala ambao umekamilika na kuanza kutumika; na **shilingi bilioni 2.23** zimetolewa kwa Chuo cha Mipango ya Maendeleo Vijijini kwa ajili ya mradi wa ujenzi wa bweni la wanafunzi awamu ya pili katika Kampasi ya Mwanza (asilimia 40) na ujenzi wa jengo la taaluma Miyuji (asilimia 30). Vile vile, wizara imetoa **shilingi milioni 831.90** kwa ajili ya ujenzi wa jengo la Ofisi ya Soko la Bidhaa Tanzania ambao umefikia asilimia 10.5.

3.3.10 Usimamizi wa Masuala ya Utafiti na Ubunifu

42. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2024/25, wizara ilipanga kuandaa Mwongozo wa Utafiti na Ubunifu na kufanya tafiti nne (4) za kisera. Hadi Aprili 2025, wizara imeandaa Mwongozo wa Utafiti na Ubunifu na kutoa mafunzo kwa watumishi wa wizara kuhusu matumizi ya mwongozo huo. Aidha, wizara ilifanya tafiti nne (4) za kisera ikiwemo: Utafiti wa Ufanisi wa Mfumo wa Kushughulikia Malalamiko ya Wateja katika Sekta ya Fedha; Utafiti wa Ufanisi wa Masoko

ya Mitaji na Dhamana katika Kuwezesha Upatikanaji wa Mitaji ya Muda Mrefu kwa Taasisi za Umma na Binafsi nchini; Utafiti wa Namna ya Kukuza Matumizi ya Huduma za Fedha na Malipo kwa njia za Kidijiti; na Utafiti wa Matokeo ya Kiuchumi Yatokanayo na Maboresho ya Kodi ya Ongezeko la Thamani Tanzania Bara.

3.4 Mwenendo wa Utekelezaji wa Majukumu ya Taasisi zilizo chini ya Wizara

43. Mheshimiwa Spika, wizara inatekeleza baadhi ya majukumu kupitia taasisi zilizo chini yake ikiwemo Taasisi za elimu; bodi za kitaalamu na kitaaluma; taasisi za benki na fedha; taasisi za usimamizi wa kodi, ununuzi na ugavi na michezo ya kubahatisha; taasisi za uwekezaji na uwezeshaji wananchi kiuchumi; na takwimu. Utekelezaji wa vipaumbele vya taasisi ni kama ifuatavyo:

3.4.1 Usimamizi wa Kodi na Mashauri ya Kodi

44. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2024/25, Mamlaka ya Mapato Tanzania ilipanga kukusanya mapato ya kodi na yasiyo ya kodi ya jumla ya **shilingi trilioni 29.42**. Hadi Aprili 2025, Mamlaka ilikusanya mapato ya **shilingi trilioni 24.45**, sawa na asilimia 101.5 ya lengo la kukusanya **shilingi trilioni 24.09**, sawa na ukuaji wa asilimia 14.8.

45. Mheshimiwa Spika, ufanisi katika ukusanyaji wa

mapato ya kodi umetokana na sababu mbalimbali ikiwemo: Uboreshaji wa Mfumo wa Usimamizi wa Forodha (TANCIS) na Mfumo wa Dirisha Moja la Pamoja (TeSW) ambayo imesaidia kuimarisha ufuatiliaji wa shehena za mizigo, kupunguza urasimu na kuongeza uwazi; kuendelea kuhamasisha wananchi kulipa kodi kwa hiari; na kuimarisha doria na ukaguzi kwa kutumia teknolojia, kuendesha kampeni za uelimishaji na ushirikishwaji wa jamii, kuimarisha ushirikiano wa kikanda na kimataifa na kuchukua hatua mbalimbali za kisheria dhidi ya wafanyabiashara waliokamatwa kujihusisha na biashara za magendo.

46. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Bodi ya Rufani za Kodi, Baraza la Rufani za Kodi na Taasisi ya Usuluhishi wa Malalamiko na Taarifa za Kodi zilitarajia kusajili, kusikiliza na kutolea maamuzi mashauri na malalamiko ya kodi mara yanapowasilishwa. Hadi Aprili 2025, Baraza la Rufani za Kodi limesajili jumla ya mashauri 254 ya kodi bishaniwa ya shilingi 817,027,757,648.37 ambapo mashauri 234 ya kodi bishaniwa ya shilingi 442,263,474,483.79 yamesikilizwa na kutolewa maamuzi. Aidha, Bodi ya Rufani za Kodi imesajili mashauri ya kodi 1,033 (rufaa 948 na maombi 85) ya kodi bishaniwa ya shilingi 2,124,375,044,554.47 na imesikiliza na kutolea maamuzi mashauri 671 (rufaa 579 na maombi 92) ya kodi bishaniwa ya shilingi 3,511,702,017,126.81. Vilevile, Taasisi

ya Usuluhishi wa Malalamiko na Taarifa za Kodi imepokea malalamiko 50 ya kodi, imesuluhisha malalamiko 43 na malalamiko saba (7) yapo katika hatua mbalimbali za usuluhishi. Taasisi pia imekamilisha ujenzi wa Mfumo wa Kupokea na Kuchakata Malalamiko na Taarifa za Kodi ili kuwezesha uwasilishaji wa malalamiko kidijiti.

3.4.2 Mafunzo, Tafiti na Ushauri wa Kitaalamu

47. *Mheshimiwa Spika*, taasisi za elimu ya juu zilizo chini ya Wizara ya Fedha zimeendelea kutoa mafunzo, kufanya tafiti na kutoa ushauri elekezi kuhusu masuala mbalimbali ya fedha, mipango na takwimu. Kwa mwaka 2024/25, taasisi tano (5) za mafunzo na elimu zilitarajia kudahili jumla ya wanafunzi 86,804 katika ngazi ya astashahada, stashahada, shahada na shahada ya uzamili. Hadi Aprili 2025, taasisi hizo zilidahili jumla ya wanafunzi 82,225, sawa na ufanisi wa asilimia 94.7 ya lengo, ikiwemo ngazi ya astashahada 13,439, stashahada 13,856, shahada 48,696 na shahada ya uzamili 6,234. Aidha, jumla ya watumishi 267 wa taasisi hizo wamewezeshwa kujiendeleza kitaaluma katika ngazi ya shahada ya uzamili na uzamivu, sawa na asilimia 57.5 ya lengo. Vilevile, taasisi zilifanya jumla ya tafiti 39, sawa na asilimia 68.4 ya lengo na kutoa huduma elekezi 13, sawa na asilimia 54.2 ya lengo la mwaka.

3.4.3 Usimamizi wa Taaluma na Utaalamu wa Masuala ya Fedha

48. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Bodi ya Taifa ya Wahasibu na Wakaguzi wa Hesabu ilipanga kusajili wahasibu na wakaguzi wa hesabu 300 katika ngazi mbalimbali za uanachama; kutoa mafunzo ya uandaaji na ukaguzi wa taarifa za fedha kwa wahasibu na wakaguzi 12,500; kufanya ukaguzi wa ubora wa uandaaji wa taarifa za fedha kwa taasisi na kampuni 75; kufanya ukaguzi wa ubora wa kazi za ukaguzi wa hesabu kwa kampuni 65 za ukaguzi; kuendesha mitihani ya kitaaluma katika ngazi mbalimbali kwa watahiniwa 14,540; kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa wahitimu 1,451 wenye sifa za nje ya nchi wanaosimamia miradi ya maendeleo na uwekezaji; na kutoa mafunzo ya astashahada ya juu ya viwango vya uandaaji wa hesabu katika sekta ya umma kwa wahitimu 150.

49. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, Bodi imesajili wahasibu na wakaguzi 244 katika ngazi mbalimbali za uanachama, sawa na asilimia 81.3 ya lengo la mwaka; kutoa mafunzo ya kitaaluma ya uandaaji na ukaguzi wa hesabu kwa wahasibu na wakaguzi 13,545, sawa na asilimia 108.3 ya lengo; kufanya ukaguzi wa ubora wa uandaaji wa taarifa za fedha kwa taasisi na kampuni 64, sawa na asilimia 85.3; kufanya ukaguzi wa ubora wa kazi za ukaguzi wa hesabu kwa kampuni 52 za ukaguzi, sawa na ufanisi wa asilimia 80;

kuendesha mitihani ya kitaaluma katika ngazi mbalimbali kwa awamu ya kwanza kwa watahiniwa 7,566, sawa na ufanisi wa asilimia 52; kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa wahitimu wenye sifa za nje ya nchi wanaosimamia miradi ya maendeleo na uwekezaji kwa awamu kwanza kwa watahiniwa 1,861, sawa na asilimia 128.3 ya lengo; na kutoa mafunzo ya astashahada ya juu ya viwango vya uandaaji wa hesabu katika sekta ya umma kwa wahitimu 131, sawa na ufanisi wa asilimia 87.3 ya lengo la mwaka.

50. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Bodi ya Wataalamu wa Ununuzi na Ugavi ilipanga kufanya ukaguzi wa uzingatiaji wa sheria ya Bodi kwa taasisi za umma na binafsi na kuhuisha kanzidata ya wataalamu wa ununuzi na ugavi; kusajili wataalamu 3,500 wa ununuzi na ugavi; kuendesha mafunzo na kutoa ushauri wa kitaalamu kwa watahiniwa 6,500; na kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 4,000. Hadi Aprili 2025, bodi imefanya ukaguzi kwa taasisi za umma na binafsi 211; kuhuisha kanzidata na kusajili wataalamu 1,952, sawa na asilimia 56 ya lengo la mwaka; kutoa mafunzo na ushauri wa kitaalamu kwa wataalamu 3,706, sawa na ufanisi wa asilimia 57; na kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 1,403, sawa na asilimia 35 ya lengo la mwaka.

3.4.4 Usimamizi wa Ununuzi wa Umma

51. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma ilipanga kukamilisha ujenzi wa moduli tatu (3) za mfumo wa NeST; kufanya tafiti tatu (3) kuhusu matumizi ya fomula ya mabadiliko ya bei katika miradi ya ujenzi, ununuzi endelevu na matumizi ya *force account*, na ununuzi kwa njia ya mzabuni mmoja ikilinganishwa na ushindani; kuandaa na kupitia nyaraka sanifu 42 na miongozo tisa (9) ya ununuzi wa umma kwa matumizi ya taasisi nunuzi; kutoa elimu kuhusu matumizi ya mfumo wa NeST na Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura 410 kwa watumishi 8,160 kutoka katika wizara, taasisi za serikali, ofisi za wakuu wa mikoa na halmashauri, wazabuni 4,000, asasi za kiraia 100, makundi maalumu 110 na wanafunzi 4,000 wa vyuo vikuu; na kufanya ukaguzi wa ununuzi kwa taasisi nunuzi 500.

52. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, Mamlaka ya Udhibiti wa Ununuzi wa Umma imekamilisha ujenzi wa moduli tatu (3) za mfumo wa NeST ambazo ni usajili wa watumiaji (*e-Registration*), uchakataji wa zabuni kimtandao (*e-Tendering*) na usimamizi wa mikataba (*e-Contract Management*). Aidha, Mamlaka imekamilisha ujenzi wa moduli saidizi za upekuzi wa mikataba (*Contract Vetting*), ukaguzi na ukidhi wa ununuzi (*Compliance Audit Tool*) na malalamiko na rufaa za zabuni.

53. *Mheshimiwa Spika*, Mamlaka imefanya utafiti kuhusu fomula ya mabadiliko ya bei katika miradi 93 ya ujenzi inayotekelezwa na taasisi za serikali. Aidha, Mamlaka imefanya mapitio ya nyaraka sanifu 43 za zabuni, mikataba 43, nyaraka sanifu mbili (2) pamoja na kuandaa hati msako mbili (2) kwa ajili ya ununuzi katika ngazi za chini za serikali za mitaa; na kufanya mapitio ya miongozo nane (8) na kuandaa miongozo mipya minne (4) ya ununuzi ambayo ni Mwongozo wa Utoaji Upendeleo katika Ununuzi wa Umma, Mwongozo wa Jumla wa Ununuzi Endelevu, Mwongozo wa Ununuzi katika Ngazi za Chini za Serikali za Mitaa na Mwongozo wa Ununuzi kwa Kutumia Fedha za Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo.

54. *Mheshimiwa Spika*, Mamlaka imetoa elimu kuhusu matumizi ya mfumo wa NeST na Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura 410 kwa watumishi 53,206 kutoka katika wizara, taasisi za serikali, ofisi za wakuu wa mikoa na halmashauri, wazabuni 2,943, asasi za kiraia 121, makundi maalum 2,876 na wanafunzi wa vyuo vikuu 243. Aidha, Mamlaka imefanya ukaguzi wa tathmini ya uzingatiaji wa sheria (*Compliance Audit*) kwa taasisi nunuzi 620 na ukaguzi wa thamani ya fedha (Value for Money) kwa taasisi nunuzi 106. Matokeo ya ukaguzi yanaonesha ongezeko la ukidhi wa sheria kutoka asilimia 65.1 mwaka 2022/23 hadi asilimia 75.5 mwaka 2023/24 pamoja na miradi kupata hadhi

ya thamani ya fedha kwa kiwango cha wastani.

55. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Wakala wa Huduma za Ununuzi Serikalini ulipanga kununua magari manne (4) ya kusafirishia mafuta; kuunganisha mfumo wa GIMIS na pampu na matenki ya mafuta; kuanzisha utoaji wa huduma za mafuta kwa kutumia kadi kupitia mfumo wa GIMIS; kujenga ofisi, ghala na kituo cha mafuta katika Wilaya ya Mbarali (Mbeya), Masasi (Mtwara), Korogwe (Tanga) na Jiji la Arusha; na ujenzi wa ofisi ya Mkoa Dar es Salaam. Hadi Aprili 2025, Wakala umenunua magari sita (6) ya kusafirishia mafuta, sawa na ufanisi wa asilimia 150; mshauri elekezi kwa ajili ya kuanzisha utoaji wa huduma ya mafuta kwa kutumia kadi kupitia mfumo wa GIMIS amepatikana na anaendelea na ukusanyaji wa mahitaji ya mfumo; na mshauri elekezi kwa ajili ya usanifu wa ujenzi wa vituo vya mafuta, ofisi, ghala na kituo cha mafuta katika Wilaya ya Mbarali (Mbeya), Masasi (Mtwara) na Korogwe (Tanga) na ofisi ya Mkoa wa Dar es Salaam amepatikana na utayarishaji wa michoro na makadirio ya ujenzi umekamilika.

56. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Mamlaka ya Rufani ya Zabuni za Umma ilipanga kusajili na kusikiliza rufaa 55; kutoa mafunzo kwa wazabuni 800 kuhusu moduli ya kupokea na kushughulikia malalamiko na rufaa; na kutoa mafunzo kwa wakuu wa idara na vitengo 300 vya ununuzi na sheria kuhusu usimamizi wa malalamiko na rufaa kwa njia

ya kielektroniki. Hadi Aprili 2025, rufaa 44 zimesajiliwa ambapo kati ya hizo, rufaa 40 zimesikilizwa na kutolewa uamuzi na rufaa 4 zinaendelea kufanyiwa kazi. Aidha, mafunzo kuhusu moduli ya kupokea na kushughulikia malalamiko na rufaa yametolewa kwa wazabuni 605, sawa na ufanisi wa asilimia 75.63 na kwa wakuu wa idara na vitengo vya ununuzi, TEHAMA na sheria wapatao 1,428, sawa na ufanisi wa asilimia 476.

3.4.5 Usimamizi wa Masoko ya Mitaji, Dhamana na Bidhaa

57. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Mamlaka ya Masoko ya Mitaji na Dhamana ilipanga kuandaa Mwongozo wa Usimamizi wa Mitaji Ubia (*venture capital*); kutoa elimu kwa umma kuhusu fursa na faida za masoko ya mitaji; kuidhinisha bidhaa mpya mbili (2) ili kuwezesha taasisi na kampuni katika sekta ya umma na binafsi kupata fedha za kugharamia biashara na miradi ya maendeleo; na kuboresha mifumo ya usimamizi wa shughuli za masoko ya mitaji. Aidha, Soko la Bidhaa Tanzania lilipanga kuendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu Soko linavyofanya kazi na faida zake; na kuboresha Mfumo wa Mauzo kulingana na mazingira ya bidhaa husika.

58. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, Mamlaka ya Masoko ya Mitaji na Dhamana imeidhinisha bidhaa mpya 15

za masoko ya mitaji, sawa na ufanisi wa asilimia 750 na kuwezesha upatikanaji wa shilingi bilioni 481.28 na imeendesha semina 35 kuhusu fursa na faida zinazopatikana kwenye masoko ya mitaji kwa makundi ya vijana, wanawake, wajasiriamali, wabunge, taasisi za umma na binafsi na watu wenye mahitaji maalumu. Aidha, Mamlaka imeendesha mashindano kwa wanafunzi wa vyuo vikuu na taasisi za elimu ya juu kuhusu masoko ya mitaji na uwekezaji ambapo wanafunzi 18,738 walishiriki. Vilevile, Mamlaka imeboresha na kuanza kutumia mfumo unaozingatia vihatarishi katika usimamizi wa shughuli za masoko ya mitaji, dhamana na bidhaa - *Risk Based Supervision (RBS)*.

59. Mheshimiwa Spika, hadi Aprili 2025, Soko la Bidhaa Tanzania lilitoa elimu kwa wadau 4,383 wa soko katika mikoa 19 ikiwemo Singida, Tabora, Shinyanga, Simiyu, Katavi, Rukwa, Kigoma, Mwanza, Dodoma, Lindi, Tanga, Mbeya, Morogoro, Arusha, Manyara, Mtwara, Ruvuma, Mara, na Geita. Aidha, Soko limeboresha Mfumo wa Mauzo wa Kidijiti kulingana na mahitaji ya bidhaa husika na kuwezesha biashara ya bidhaa 10 kuuzwa kidigiti ambapo bidhaa tisa (9) ni za kilimo (ufuta, korosho, kakao, mbaazi, dengi, soya, choroko, kahawa na chai) na moja (1) ni madini ya vito. Vile vile, mauzo ya bidhaa katika soko yalifikia shilingi trilioni 2.4.

3.4.6 Usimamizi wa Benki na Huduma za Fedha

60. Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2024/25, Benki Kuu ya Tanzania ilipanga kutekeleza sera ya fedha kwa kutumia mfumo mpya unaotumia riba ya Benki Kuu ya Tanzania; kudhibiti kiwango cha riba za mikopo ya siku saba (7) baina ya benki; kudhibiti mwenendo wa sera ya fedha ili kuendana na malengo ya utekelezaji wa programu ya *Extended Credit Facility* (ECF); kufuatilia taasisi za fedha kupanga riba na viwango vya kubadilisha fedha kwa kuzingatia nguvu ya soko; na kushiriki katika soko la jumla la fedha za kigeni baina ya benki ili kudhibiti akiba ya fedha za kigeni.

61. Mheshimiwa Spika, hadi Aprili 2025, utekelezaji wa sera ya fedha kwa kutumia mfumo unaotumia Riba ya Benki Kuu - CBR uliwezesha kudhibiti mfumuko wa bei kuendelea kubaki ndani ya lengo la asilimia 5 na kuendana na vigezo vya mtangamano wa kiuchumi kwa nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC) na Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika (SADC). Katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025, mfumuko wa bei ulikuwa wastani wa asilimia 3.1. Aidha, riba ya mikopo ya siku saba (7) katika soko la fedha baina ya benki ilikuwa tulivu katika kipindi cha miezi 10 ya mwanzo ya mwaka 2024/25, na kubakia ndani ya wigo wa riba ya benki kuu wa asilimia 4 hadi 8. Hali ya ukwasi ilikuwa ya kutosha, ikilingana na mahitaji ya kiuchumi na kuwezesha

ukuaji wa mikopo kwa sekta binafsi kufikia wastani wa asilimia 15.1 katika kipindi hicho. Vilevile, Benki Kuu ya Tanzania ilifanikiwa kufikia malengo ya utekelezaji wa programu ya ECF inayofadhiliwa na IMF, ikijumuisha rasilimali halisi za ndani za benki na akiba halisi ya fedha za kigeni.

62. *Mheshimiwa Spika*, Benki Kuu ya Tanzania imeendelea kutekeleza sera ya fedha inayolenga kuimarisha utulivu wa uchumi; kusimamia sekta ya fedha na kuhakikisha inaendelea kuwa imara, thabiti, na himilivu; na kuhimiza benki na taasisi za kifedha kutumia mfumo wa utambuzi wa historia za wakopaji ili kupunguza mikopo chechefu. Aidha, Benki Kuu ya Tanzania imeendelea kusimamia sheria, kanuni na miongozo inayolenga kumlinda mtumiaji wa huduma za fedha, kutoa elimu ya fedha na kuongeza huduma jumuishi za fedha. Jitihada hizo zimewezesha kupunguza viwango vya riba za mikopo kutoka wastani wa asilimia 15.3 Juni 2024 hadi asilimia 15.2 Aprili 2025.

63. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024, Benki ya Maendeleo ya Kilimo Tanzania ilipanga kuzalisha mapato ya shilingi bilioni 56.54; kukuza faida ya Benki kabla ya kodi hadi shilingi bilioni 20.83 kutoka shilingi bilioni 18.79 ya mwaka 2023; kutoa mikopo ya jumla ya shilingi bilioni 197 ikilinganishwa na shilingi bilioni 161.6 iliyotolewa mwaka

2023; kuongeza thamani ya mali za benki kufikia shilingi bilioni 866.23 kutoka shilingi bilioni 606.94 mwaka 2023; na kufuatilia marejesho ya mikopo shilingi bilioni 70 kutoka kwa wateja.

64. *Mheshimiwa Spika*, hadi Desemba 2024, Benki ilizalisha mapato ya shilingi bilioni 60.73, sawa na asilimia 107.41 ya lengo la mwaka. Aidha, benki ilitengeneza faida kabla ya kodi ya shilingi bilioni 24.59, sawa na asilimia 118.1 ya lengo na kutoa mikopo yenye thamani ya shilingi bilioni 286.38, sawa na asilimia 145.4 ya lengo. Vilevile, thamani ya mali za benki ilifikia shilingi bilioni 924.76, sawa na asilimia 106.7 ya lengo na urejeshwaji wa mikopo ulifikia shilingi bilioni 124.49, sawa na asilimia 177.9 ya lengo la mwaka.

65. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024, Benki ya Maendeleo TIB ilipanga kuongeza mtaji wa benki hadi kufikia shilingi bilioni 204.61 kutoka shilingi bilioni 86.61 mwaka 2023; kutoa mikopo ya shilingi bilioni 89.02 ikilinganishwa na shilingi bilioni 9.74 mwaka 2023; kuongeza mali za benki hadi shilingi bilioni 545.48 kutoka shilingi bilioni 425.15 mwaka 2023; kukusanya marejesho ya mikopo iliyo nje ya mizania ya benki shilingi bilioni 17.44 na mikopo iliyo katika mizania ya benki shilingi bilioni 30.38; na kusimika mifumo mitatu (3) ya TEHAMA ili kuongeza ufanisi katika utendaji kazi.

66. *Mheshimiwa Spika*, hadi Desemba 2024, mtaji wa msingi wa benki ulifikia shilingi bilioni 90.23, sawa na asilimia 44.1 ya lengo la mwaka; benki ilitoa mikopo yenye thamani ya shilingi bilioni 19.52, sawa na asilimia 21.9 ya lengo; na mali za benki zilifikia shilingi bilioni 453, sawa na asilimia 83.1 ya lengo. Aidha, benki ilikusanya shilingi bilioni 6.1, sawa na asilimia 34.1 ya lengo kutoka kwenye mikopo iliyo nje ya mizania na shilingi bilioni 19.37 kutoka kwenye mikopo iliyo katika mizania ya benki, sawa na ufanisi wa asilimia 63.8. Vilevile, benki imesimika mifumo miwili (2) ya TEHAMA, sawa na asilimia 66.67 ikiwa ni hatua ya kuongeza ufanisi katika utendaji kazi. Mifumo hiyo ni: Mfumo wa Usimamizi wa Ukaguzi wa Ndani na Mfumo wa Ukusanyaji Matukio katika Mifumo.

67. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024, Benki ya Biashara Tanzania ilipanga kuzalisha mapato ya shilingi bilioni 225; kukuza faida ya benki kabla ya kodi shilingi bilioni 37.3; kutoa mikopo ya shilingi bilioni 1,173; kukusanya amana za wateja shilingi bilioni 1,340; kukuza mali za benki hadi shilingi bilioni 1,701 kutoka shilingi bilioni 1,389.3 mwaka 2023; kukuza mtaji wa benki hadi shilingi bilioni 147 kutoka shilingi bilioni 118.9 mwaka 2023; kuongeza idadi ya wateja kufikia 881,122 kutoka wateja 831,122 mwaka 2023; na kukamilisha ujenzi na usimikaji wa mfumo wa kielektroniki wa tathmini na ufuatiliaji wa mwenendo wa

mikopo.

68. *Mheshimiwa Spika*, hadi Desemba 2024, Benki ilizalisha mapato ya shilingi bilioni 236.64, sawa na asilimia 105 ya lengo na kukuza faida ya benki kabla ya kodi shilingi bilioni 43.80, sawa na asilimia 117 ya lengo. Aidha, benki ilitoa mikopo ya shilingi bilioni 1,151, sawa na asilimia 98 ya lengo; kukusanya amana za wateja shilingi bilioni 1,286, sawa na asilimia 96 ya lengo; kukuza mali za benki hadi shilingi bilioni 1,741, sawa na asilimia 102 ya lengo kutoka shilingi bilioni 1,389.3 mwaka 2023. Vilevile, benki ilikuza mtaji hadi shilingi bilioni 150.85, sawa na asilimia 103 ya lengo kutoka shilingi bilioni 118.9 mwaka 2023; kuongeza idadi ya wateja 82,937 kufikia 914,059, sawa na asilimia 110 kutoka wateja 831,122 mwaka 2023; na kukamilisha ujenzi na usimikaji wa mfumo wa kielektroniki wa tathmini na ufuatiliaji wa mikopo.

69. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024, Mfuko wa Huduma Ndogo za Fedha - SELF ulipanga kutoa mikopo ya shilingi bilioni 48 kwa wajasiriamali 48,000; kukuza faida kabla ya kodi hadi shilingi bilioni 3.28 kutoka shilingi bilioni 1.89 mwaka 2023; kukuza mtaji hadi shilingi bilioni 65.48 kutoka shilingi bilioni 61.14 mwaka 2023; kuongeza idadi ya wateja hadi 48,000 kutoka wateja 37,024 mwaka 2023; kukusanya marejesho ya mikopo iliyo nje ya mizania ya mfuko shilingi bilioni 2 na mikopo iliyo katika mizania shilingi

bilioni 48.53; na kuzalisha mapato ya jumla ya shilingi bilioni 11.03.

70. *Mheshimiwa Spika*, hadi Desemba 2024, Mfuko umetoa mikopo yenye thamani ya shilingi bilioni 45.20, sawa na asilimia 94 ya lengo, kwa wajasiriamali wadogo 55,743, sawa na asilimia 116 ya lengo; faida iliyotengenezwa kabla ya kodi ilifikia shilingi bilioni 1.09, sawa na asilimia 94 ya lengo; mtaji wa Mfuko ulifikia shilingi bilioni 58.99, sawa na asilimia 90.09 ya lengo. Aidha, shilingi bilioni 1.49, sawa na asilimia 74.5 ya lengo zilikusanywa ikiwa ni marejesho ya mikopo iliyo nje ya mizania ya mfuko. Vilevile, shilingi bilioni 41.63, sawa na asilimia 95.9 ya lengo zilikusanywa ikiwa ni mikopo iliyo katika mizania; na Mfuko ulizalisha mapato ya shilingi bilioni 8.32, sawa na ufanisi wa asilimia 75.4 ya lengo la mwaka.

71. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Kampuni ya Uwekezaji wa Pamoja - UTT AMIS ilipanga kuongeza rasilimali za mifuko hadi shilingi bilioni 2,642.7 kutoka shilingi bilioni 2,238.15 mwaka 2023/24; kuongeza idadi ya wawekezaji hadi 367,500 kutoka 328,578 mwaka 2023/24; na kukuza faida kabla ya kodi hadi shilingi bilioni 28.03 kutoka shilingi bilioni 18.82 mwaka 2023/24. Hadi Aprili 2025, rasilimali za mifuko ziliongezeka hadi shilingi bilioni 2,971.89 kutoka shilingi bilioni 2,238.15, sawa na ufanisi wa asilimia 132.8; idadi ya wawekezaji ilifikia 445,163, sawa na ufanisi wa asilimia 121.1; na faida kabla ya kodi ilifikia

shilingi bilioni 31.3, sawa na asilimia 111.7 ya lengo.

72. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Mamlaka ya Usimamizi wa Bima Tanzania ilipanga kujenga mfumo wa kielektroniki wa ukusanyaji wa mapato ya tozo na ada za bima; kukamilisha ujenzi wa jengo la ofisi jijini Dodoma kwa gharama ya shilingi bilioni 3.80; kufanya ukaguzi kwa wadau wa bima 309 (kampuni 25, matawi 30, madalali 66, mawakala 150, benkiwakala 10, matawi 20 na wauza bima kidijiti nane (8)); kuchambua mikataba ya bima mtawanyo kwa kampuni 36; kutoa elimu ya bima kwa umma; kuidhinisha bidhaa mpya tano (5) zinazokidhi mahitaji ya watu wenye kipato cha chini; na kuongeza wasajili wapya wa bima 105.

73. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, Mamlaka imekamilisha ujenzi wa mfumo wa kielektroniki na kuanza kutumika katika ukusanyaji wa mapato ya tozo za ada ya bima (*TIRA Billing System*); kupokea na kufanya uchambuzi wa mikataba ya bima mtawanyo kwa kampuni 38; kuendelea na ujenzi wa jengo la mamlaka jijini Dodoma ambao umefikia asilimia 89; na kufanya ukaguzi kwa wadau wa bima 135 ikiwemo kampuni za bima na matawi 39, kampuni za bima mtawanyo moja (1), watoa huduma kidijiti mmoja (1), washauri bima mtawanyo mmoja (1), benkiwakala bima nane (8), madalali wa bima sita (6) na mawakala 65. Aidha, Mamlaka imesajili na kutoa leseni kwa

wadau wapya wa bima 962 kama ifuatavyo; watoa huduma ya afya 138, wakala wa kibenki 35, gereji 210, wakala wa bima 334, washauri bima 144, kampuni ya bima 1, wachunguzi bima 7, watoa huduma za bima kidijiti 17, watathmini na wakadiria hasara 64, watoa bima za afya kwa wote 1, washauri bima mtawanyo 11. Vilevile, Mamlaka imeidhinisha bidhaa mpya nane (8), sawa na asilimia 160 ya lengo, kwa kuzingatia mahitaji ya watu wenye kipato cha chini.

74. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Shirika la Bima la Taifa lilipanga kuendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu bidhaa na huduma za shirika; kuboresha utoaji huduma kwa wateja kupitia uandikishaji wa Cheti cha Ubora (ISO 9001:2015) katika ofisi 11 za kanda; kupunguza muda wa malipo ya madai kutoka siku 16 hadi saba (7); kuongeza wateja wapya 324 wa bidhaa za taasisi kutoka wateja 222 mwaka 2023/24; kubuni bidhaa mpya mbili (2) na kuboresha bidhaa tatu (3) ili kuendana na mahitaji ya soko; kukuza faida kabla ya kodi hadi shilingi bilioni 58.94 kutoka shilingi bilioni 38.69; na kuongeza mapato ya taasisi kutoka shilingi bilioni 244.34 hadi shilingi bilioni 314.78.

75. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, Shirika limetoa elimu kwa umma kuhusu bidhaa na huduma za bima kupitia kipindi maalumu kwenye vyombo vya habari na kampeni katika mikoa ya Arusha, Dodoma, Singida, Morogoro na

Pwani; kuboresha utoaji huduma kwa kuzingatia matakwa ya Cheti cha Ubora (ISO 9001:2015) katika ofisi 11 za kanda, sawa na asilimia 100 ya lengo la mwaka; kupunguza muda wa malipo ya madai kutoka siku 16 hadi siku saba (7) baada ya kupokea nyaraka kamili za madai, sawa na ufanisi wa asilimia 100; kuongeza wateja wapya 1,729 wa bidhaa za shirika, sawa na ufanisi wa asilimia 533.64; kubuni bidhaa mpya moja (1) (*Group Life Education*) ambayo inatoa fursa kwa watazania kuwekeza kidogo kidogo ili watoto wao wanufaike na kinga ya bima pindi wazazi au walezi wanapopatwa na majanga ikiwemo kifo au ulemavu wa kudumu, sawa na asilimia 50; kuboresha bidhaa tatu (3) za bima ya maisha ambazo ni *Super Education Life Assurance*, *Flex Life Assurance* na *Bima Flex* kuendana na mahitaji ya soko, sawa na ufanisi wa asilimia 100; na kukusanya mapato ya jumla ya shilingi bilioni 203.82, sawa na asilimia 65 ya lengo. Aidha, hadi Machi 2025, Shirika limezalisha faida ya shilingi bilioni 22.06 kabla ya kodi, sawa na asilimia 37.4 ya lengo la mwaka.

3.4.7 Usimamizi wa Takwimu Rasmi

76. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Ofisi ya Taifa ya Takwimu ilipanga kuendelea kutoa takwimu rasmi za kijamii, kiuchumi na mazingira kama ilivyoainishwa katika Sheria ya Takwimu, SURA 351; kuchambua, kusambaza na

kutoa mafunzo kuhusu matumizi ya matokeo ya Sensa ya Watu na Makazi ya Mwaka 2022 katika ngazi ya halmashauri, majimbo, kata, shehia, mtaa, kijiji na kitongoji; kuendelea na Utafiti wa Watu Wenye Uwezo wa Kufanya Kazi wa Mwaka 2024; kufanya utafiti wa Mapato na Matumizi ya Kaya Binafsi na Ufuatiliaji wa Kaya wa Mwaka 2024/25; kufanya utafiti wa Kilimo wa Mwaka 2023/24; na kufanya Sensa ya Uzalishaji Bidhaa Viwandani. Vilevile, Ofisi ya Taifa ya Takwimu kwa kushirikiana na Ofisi ya Mtakwimu Mkuu Zanzibar ilipanga kujenga majengo ya ofisi katika mkoa wa Pemba, Lindi na Simiyu kwa gharama ya shilingi bilioni 3.4 kila moja kwa ajili ya kuhudumia mkoa wa Pemba, Kanda ya Kusini na Kanda ya Ziwa.

77. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, Ofisi ya Taifa ya Takwimu imeendelea kutoa kwa wakati takwimu rasmi za mwenendo wa uchumi ikiwemo Pato la Taifa - GDP, Fahirisi za bei za Taifa za mlaji - NCPI, Fahirisi za Bei za Mzalishaji - PPI, Fahirisi za Uzalishaji Viwandani – IIP, Fahirisi za Bei za Biashara - TPI na takwimu za Mfumuko wa Bei wa Taifa wa kila mwezi. Aidha, Ofisi imeendelea kutoa ripoti mbalimbali za Sensa ya Watu na Makazi ya mwaka 2022 ikiwemo Ripoti ya Makadirio ya Idadi ya Watu Ngazi ya Taifa 2023 – 2050; Ripoti za takwimu za msingi za kidemografia, kijamii, kiuchumi na mazingira kwa mikoa 31 Tanzania Bara na Zanzibar; na Ripoti tano (5) za kina (monographs) za

sensa ambazo ni vizazi na ndoa, hali ya vifo, hali ya ulemavu, elimu na kujua kusoma na kuandika, na mienendo ya mabadiliko ya idadi ya watu na athari zake katika maendeleo ya nchi. Vilevile, tafiti kuhusu watu wenye uwezo wa kufanya kazi kwa mwaka 2024, mapato na matumizi ya kaya binafsi, utafiti wa kilimo wa mwaka 2023/24 na sensa ya uzalishaji bidhaa viwandani zinatarajiwa kukamilika mwaka 2025/26. Kadhalika, Ofisi imesambaza matokeo ya sensa ya watu na makazi ya mwaka 2022 kwa makundi 6 katika ngazi ya Taifa, mikoa tisa (9) na halmashauri 18. Pia, mkandarasi kwa ajili ya ujenzi wa majengo ya Ofisi katika mikoa ya Pemba, Lindi na Simiyu amepatikana na maandalizi ya awali ya ujenzi yamekamiliika.

3.4.8 Usimamizi wa Michezo ya Kubahatisha

78. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, Bodi ya Michezo ya Kubahatisha Tanzania ilipanga kutoa leseni 12,456 ikijumuisha leseni mpya 1,126 na kuhuisha leseni 11,330; kufanya kaguzi 12 kwa kuzingatia vihatarishi; kutekeleza operesheni nne (4) za kudhibiti michezo haramu ya kubahatisha; kukusanya mapato yatokanayo na michezo ya kubahatisha ya jumla ya shilingi bilioni 24.89; kuendelea kuelimisha jamii kuhusu athari hasi za michezo ya kubahatisha; na kusimamia uendeshaji wa Bahati Nasibu ya Taifa. Hadi Aprili 2025, Bodi imetoa leseni 8,466, sawa na

asilimia 67.9 ya lengo ikijumuisha leseni mpya 2,008 na zilizohuishwa 6,458; kufanya kaguzi tisa (9) katika michezo ya kasino, kubashiri matokeo na mashine dubwi (Slot Machines), sawa na asilimia 75 ya lengo; na kufanya operesheni tatu (3) za kudhibiti michezo haramu ya kubahatisha, sawa na asilimia 75 ya lengo. Aidha, Bodi imekusanya jumla ya shilingi bilioni 17.42, sawa na asilimia 70 ya lengo la mwaka na kufanya programu tatu (3) za kuelimisha jamii juu ya michezo ya kubahatisha, faida na hasara pamoja na dhana nzima ya kucheza kwa kiasi (responsible gaming). Vilevile, Bodi imeteua kampuni ya Ithuba Tanzania Ltd kuwa mwendeshaji wa Bahati Nasibu ya Taifa.

4.0 MCHANGO WA TAASISI ZA WIZARA KATIKA MFUKO MKUU WA HAZINA YA SERIKALI

79. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2024/25, taasisi zilizo chini ya Wizara ya Fedha zilitarajia kuchangia Mfuko Mkuu wa Hazina ya Serikali jumla ya shilingi bilioni 233.99, Kati ya kiasi hicho, gawio ni shilingi bilioni 224.15 na michango ya asilimia 15 ya mapato ghafi shilingi bilioni 9.84. Hadi Aprili 2025, taasisi zimefanikiwa kuchangia jumla ya shilingi bilioni 322.54, sawa na asilimia 137.8 ya lengo la mwaka, ambapo shilingi bilioni 311.87 zimetokana na gawio, sawa na ufanisi wa asilimia 139.1 na michango ya asilimia

15 ya mapato ghafi shilingi bilioni 10.67, sawa na ufanisi wa asilimia 108.4.

5.0 MWENENDO WA UTEKELEZAJI WA VIPAUMBELE VYA FUNGU 045 - OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI

80. *Mheshimiwa spika*, kwa mwaka 2024/25, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi ilipanga kufanya ukaguzi wa rasilimali za umma kwa serikali kuu, mamlaka za serikali za mitaa na mashirika na taasisi za umma; kufanya kaguzi za kiufundi, ufanisi, maalumu, kiuchunguzi, miradi ya maendeleo na mifumo ya TEHAMA; kuimarisha matumizi ya TEHAMA ndani ya ofisi; na kuendelea na ujenzi na ukarabati wa ofisi za mikoa.

81. *Mheshimiwa Spika*, hadi Aprili 2025, Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi imefanya ukaguzi na kuwasilisha katika Bunge lako Tukufu jumla ya ripoti 21 za taarifa za hesabu za fedha kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Juni 2024. Kupitia kaguzi zilizofanyika, jumla ya ripoti 1,730 zimeandaliwa na kutolewa kwa mchanganuo ufuatao: ukaguzi wa serikali kuu (469), mamlaka za serikali za mitaa na OR- TAMISEMI (787), mashirika na taasisi za umma (273), ukaguzi wa ufanisi (15), kiufundi (12), maalumu (53) na mifumo ya TEHAMA (121). Aidha, Ofisi imekamilisha kuandaa ripoti jumuishi sita (6) za Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali zilizowasilishwa kwa Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Machi 27, 2025.

6.0 CHANGAMOTO ZA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI NA MIKAKATI YA KUKABILIANA NAZO

6.1 Changamoto

82. *Mheshimiwa Spika*, katika utekelezaji wa mpango na bajeti ya mwaka 2024/25, wizara imekabiliana na changamoto zifuatazo:

- i. mwitikio usioridhisha wa wadau wa ununuzi katika sekta ya umma na binafsi kutumia Mfumo wa Ununuzi wa Umma - NeST, na hivyo kuathiri muda wa ununuzi wa vifaa na huduma pamoja na ucheleweshaji huduma na utekelezaji wa miradi ya maendeleo;
- ii. kushuka kwa thamani ya shilingi dhidi ya dola ya Marekani na kusababisha ongezeko la gharama za malipo ya deni la serikali na malipo mengine nje ya nchi; na
- iii. kuongezeka kwa madeni na michango ya uanachama katika taasisi za kikanda na kimataifa.

6.2 Mikakati ya Kukabiliana na Changamoto

83. *Mheshimiwa Spika*, ili kukabiliana na changamoto zilizojitokeza, wizara inaendelea kuchukua hatua mbalimbali kama ifuatavyo:

- i. kuendelea kujenga uwezo kwa wadau wa sekta ya umma na binafsi na kuhamasisha matumizi ya

Mfumo wa Ununuzi wa Umma - NeST ili kufanikisha ununuzi kwa wakati;

- ii. kutanua wigo wa mikopo kupitia fedha za kigeni zaidi ya sarafu moja (Currency Diversification) ili kupunguza utegemezi mkubwa kwa dola ya Marekani. Hii itasaidia kupunguza athari za kushuka kwa thamani ya shilingi dhidi ya sarafu moja maalumu (dola ya Marekani);
- iii. kuwezesha utekelezaji wa Mkakati wa Taifa wa Kuimarisha Upatikanaji wa Fedha za Kigeni; na
- iv. kuangalia uwezekano wa kujiondoa uanachama katika baadhi ya taasisi ambazo gharama ya michango ni kubwa kuliko faida za moja kwa moja au fursa za kiuchumi na kidiplomasia ni kidogo.

7.0 MAPENDEKEZO YA MPANGO NA BAJETI YA WIZARA KWA MWAKA 2025/26

84. *Mheshimiwa Spika*, baada ya kutoa taarifa ya utekelezaji wa vipaumbele na majukumu ya wizara, taasisi zake na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2024/25, sasa napenda kuwasilisha Mapendekezo ya Mpango na Bajeti ya Wizara ya Fedha na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa Mwaka 2025/26 kwa idhini ya Bunge lako Tukufu.

85. *Mheshimiwa Spika*, mpango na bajeti ya wizara kwa mwaka 2025/26 umeandaliwa kwa kuzingatia sera, mikakati,

sheria, mipango na miongozo mbalimbali ya kitaifa, kikanda na kimataifa ikiwemo: Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025; Ilani ya CCM ya Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2020; Mpango wa Tatu wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano 2021/22 - 2025/26; Hotuba ya Mheshimiwa Rais wakati wa Uzinduzi wa Bunge la 12 la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania; Mapendekezo ya Serikali ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa wa Mwaka 2025/26; Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Serikali kwa Mwaka 2025/26; Sheria ya Bajeti, Sura 439; Mkakati wa Taifa Dhidi ya Rushwa Awamu ya Nne; Mpango Mkakati wa Wizara wa Miaka Mitano 2021/22 - 2025/26 uliofanyiwa mapitio ya muda wa kati; mikakati na makubaliano ya kikanda na kimataifa; na masuala mtambuka ikijumuisha jinsia, lishe, mazingira, mabadiliko ya tabianchi na UKIMWI.

7.1 Vipaumbele vya Mpango na Bajeti ya Wizara kwa Mwaka 2025/26

86. Mheshimiwa Spika, vipaumbele vya mafungu ya Wizara ya Fedha kwa mwaka 2025/26 ni kama ifuatavyo:

- i. kutafuta na kukusanya mapato ya jumla ya **shilingi trilioni 50.17** kwa ajili ya utekelezaji wa bajeti ya serikali;
- ii. kuhudumia kwa wakati deni la serikali linalotarajiwa kuiva la jumla ya **shilingi trilioni 14.22**;

- iii. kujenga mfumo wa pamoja wa kutoa ankara za malipo ya serikali ili kuongeza ufanisi katika ukusanyaji wa mapato;
- iv. kuboresha, kuunganisha na kuimarisha usalama wa mifumo ya kielektroniki ya usimamizi wa fedha na mali za umma; na
- v. kuandaa Sera ya Usimamizi wa Mali za Umma.

7.2 Vipaumbele vya Mpango na Bajeti ya Fungu 045 - Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa Mwaka 2025/26

87. *Mheshimiwa Spika*, vipaumbele vya Fungu 045 - Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2025/26 ni kama ifuatavyo:

- i. kufanya ukaguzi wa mapato na matumizi, ukaguzi wa mifumo ya TEHAMA, ukaguzi wa ufanisi na kiufundi ili kuimarisha uwazi na uwajibikaji katika usimamizi wa rasilimali za umma;
- ii. kuimarisha matumizi ya mifumo ya TEHAMA katika ukaguzi wa hesabu za fedha, ufanisi, kiufundi na thamani halisi ya fedha;
- iii. kuzijengea uwezo Kamati za Kudumu za Bunge za Usimamizi wa Fedha za Umma na kamati za kisekta kuhusu mamlaka na majukumu ya CAG, uchambuzi

wa ripoti za ukaguzi pamoja na kutambua mbinu za ufuatiliaji wa matumizi ya fedha za utekelezaji wa programu na miradi ya maendeleo; na

- iv. kujenga uwezo wa wakaguzi juu ya matumizi ya mifumo ya TEHAMA inayotumika katika ukusanyaji wa mapato na matumizi, ukaguzi wa wakati halisi (real- time audit), ukaguzi wa ufanisi na kiufundi, ukaguzi wa mabadiliko ya tabianchi pamoja na mabadiliko ya viwango vya ukaguzi vya kimataifa.

7.3 Vipaumbele vya Taasisi Chini ya Wizara ya Fedha kwa Mwaka 2025/26

88. *Mheshimiwa Spika*, vipaumbele vya taasisi zilizo chini ya Wizara ya Fedha kwa mwaka 2025/26 ni kama ifuatavyo:

7.3.1 Usimamizi wa Kodi na Mashauri ya Kodi

89. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Mamlaka ya Mapato Tanzania inatarajia kukusanya mapato ya kodi na yasiyo ya kodi ya jumla ya **shilingi trilioni 34.10**. Kati ya kiasi hicho, shilingi trilioni 32.31 ni mapato ya kodi na shilingi trilioni 1.79 ni mapato yasiyo ya kodi. Aidha, Mamlaka itaendelea kuboresha mifumo ya kielektroniki ya usimamizi wa mapato ya serikali ikiwemo TANCIS na IDRAS, pamoja na kuendelea kutoa elimu ya kodi kwa umma ili

kuhamasisha ulipaji kodi kwa hiari na kupunguza upotevu wa mapato unaotokana na udanganyifu wa taarifa za miamala na biashara za magendo.

90. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Bodi ya Rufani za Kodi inatarajia kuendelea kusajili, kusikiliza na kutolea maamuzi mashauri ya kodi 675 (rufaa 585 na maombi 90) yanayotokana na maamuzi ya Kamishna Mkuu wa Mamlaka ya Mapato Tanzania; kuandaa Juzuu ya Taarifa za Sheria za Kodi Tanzania; na kuhuisha Sheria ya Rufani za Kodi, Sura 408. Aidha, Baraza la Rufani za Kodi linatarajia kusajili, kusikiliza na kutolea maamuzi mashauri ya kodi 300. Vilevile, Taasisi ya Usuluhishi wa Malalamiko na Taarifa za Kodi inatarajia kuendelea kupokea na kutatua malalamiko ya walipakodi; kutengeneza mfumo wa kuwasilisha malalamiko na taarifa za kodi kwa njia ya simu; na kutoa elimu kwa umma kuhusu majukumu ya taasisi.

7.3.2 Mafunzo, Tafiti na Ushauri wa Kitaalam

91. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2025/26, taasisi tano (5) za elimu zilizo chini ya Wizara ya Fedha zinatarajia kudahili jumla ya wanafunzi 97,957. Kati ya idadi hiyo, Chuo cha Usimamizi wa Fedha kinatarajia kudahili wanafunzi 18,400, Taasisi ya Uhasibu Tanzania wanafunzi 33,581, Chuo cha Uhasibu Arusha wanafunzi 27,420, Chuo cha

Mipango ya Maendeleo Vijijini wanafunzi 15,556 na Chuo cha Takwimu Mashariki mwa Afrika wanafunzi 3,000. Aidha, taasisi hizo zinatarajia kuendeleza jumla ya watumishi 339 kitaaluma katika ngazi ya shahada ya uzamili na uzamivu, kufanya tafiti 58 na kutoa huduma elekezi 31.

92. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2025/26, Taasisi ya Uhasibu Tanzania inatarajia kuendelea na ujenzi wa majengo ya taaluma katika kampasi ya Kigoma na Zanzibar; Chuo cha Uhasibu Arusha kuendelea na ujenzi wa jengo la uhasibu na fedha pamoja na hosteli kampasi ya Dodoma; na Chuo cha Mipango ya Maendeleo Vijijini kuendelea na ujenzi wa bweni la wanafunzi awamu ya pili katika Kampasi ya Mwanza na ujenzi wa jengo la taaluma Miyuji, Dodoma.

7.3.3 Usimamizi wa Taaluma na Utaalamu wa Masuala ya Fedha

93. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Bodi ya Taifa ya Wahasibu na Wakaguzi wa Hesabu inatarajia: Kusajili wahasibu na wakaguzi wa hesabu 300 katika ngazi mbalimbali za uanachama; kutoa mafunzo ya uandaaji na ukaguzi wa taarifa za fedha kwa wahasibu na wakaguzi 14,500; kufanya ukaguzi wa ubora wa uandaaji wa taarifa za fedha kwa taasisi na kampuni 75; kufanya ukaguzi wa ubora wa kazi za ukaguzi wa hesabu kwa kampuni 65; kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 15,120;

kutoa mafunzo ya astashahada ya juu ya viwango vya uandaaji wa hesabu katika sekta ya umma kwa wahitimu 150; kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa wahitimu 1,950 wenye sifa za nje ya nchi wanaosimamia miradi ya maendeleo na uwekezaji; na kutoa ushauri wa kiufundi kuhusu matumizi ya viwango mbalimbali katika uandaaji wa hesabu na ukaguzi kwa taasisi na kampuni nane (8). Aidha, Bodi inatarajia kukamilisha uundaji wa mfumo wa kielektroniki kwa ajili ya ukusanyaji, utambuzi na uhakiki wa taarifa za fedha zilizokaguliwa nchini kwa lengo la kuondoa uwezekano wa kuzalisha taarifa za fedha zaidi ya moja kwa taasisi/kampuni ili kukwepa kodi.

94. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Bodi ya Wataalamu wa Ununuzi na Ugavi inatarajia: Kufanya ukaguzi wa ukidhi wa Sheria ya Bodi kwa taasisi za umma na binafsi 1,000; kusajili wataalamu 3,500 wa ununuzi na ugavi; kudahili na kuendesha mitihani ya kitaaluma kwa watahiniwa 4,000; kuendesha mafunzo na ushauri wa kitaalamu kwa wataalamu 6,500 wa ununuzi na ugavi; na kufanya maboresho ya Mfumo wa Usajili wa Wataalamu wa Ununuzi na Ugavi Mtandaoni Toleo la II (ORS).

7.3.4 Usimamizi wa Ununuzi wa Umma

95. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Mamlaka ya Udhhibiti wa Ununuzi wa Umma inatarajia: Kujenga moduli mbili (2) katika mfumo wa NeST ambazo ni moduli ya minada ya ununuzi na moduli ya katalogia ya bidhaa na huduma; kufanya kaguzi za ukidhi wa sheria ya ununuzi wa umma na kaguzi za thamani halisi ya fedha kwa taasisi 570; na kujenga uwezo kwa wadau 2,000 kutoka mamlaka za serikali za mitaa kuhusu matumizi ya mfumo wa NeST na Sheria ya Ununuzi wa Umma, Sura ya 410.

96. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Wakala wa Huduma za Ununuzi Serikalini umepanga: Kuendelea na ujenzi wa ofisi ya Mkoa wa Dar es Salaam; kuwezesha upatikanaji wa ithibati ya kimataifa katika utoaji wa huduma “ISO Certified”; kufanya upembuzi yakinifu wa mradi wa vituo vya kujaza gesi kwenye magari kwa mikoa ya Morogoro, Dar es Salaam na Dodoma; kuwezesha uunganishwaji wa mfumo wa kiutendaji wa Wakala wa GIMIS na mifumo mingine ya serikali ya MUSE na GAMIS; na kukamilisha ujenzi wa ofisi, ghala na kituo cha mafuta katika wilaya ya Mbarali (Mbeya), Masasi (Mtwara) na Korogwe (Tanga).

97. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Mamlaka ya Rufani ya Zabuni za Umma imepanga: Kusajili na kushughulikia rufaa 55 na maombi matano (5); kuandaa Mpango Mkakati wa Mamlaka wa 2026/27 – 2030/31; kutoa mafunzo kuhusu matumizi ya moduli ya kuwasilisha na kushughulikia malalamiko na rufaa kupitia mfumo wa NeST kwa wazabuni 1,680 na wakuu wa idara na vitengo vya ununuzi, TEHAMA na sheria wapatao 1,500; na kuboresha moduli ya kupokea na kushughulikia malalamiko kupitia mfumo wa NeST.

7.3.5 Usimamizi wa Masoko ya Mitaji, Dhamana na Bidhaa

98. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Mamlaka ya Masoko ya Mitaji na Dhamana imepanga: Kutoa elimu kwa umma kuhusu fursa na faida za masoko ya mitaji kwa watu milioni 15; kuongeza watendaji na wataalamu wa masoko ya mitaji kwa asilimia 10 na kufikia 993; na kushirikiana na wadau wa masoko ya mitaji katika kubuni na kuanzisha bidhaa mpya sita (6). Aidha, Soko la Bidhaa Tanzania linatarajia kutoa elimu kwa umma kuhusu fursa na mfumo mzima wa uuzaji wa bidhaa kupitia soko la bidhaa na kusimamia mauzo ya bidhaa 11 (ufuta, dengue, choroko, mbaazi, soya, kakao, madini, kahawa, korosho, chai na mifugo).

7.3.6 Usimamizi wa Benki na Huduma za Fedha

99. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Benki Kuu ya Tanzania imepanga: Kudhibiti mfumuko wa bei usizidi asilimia tano (5) na kuhakikisha utulivu wa uchumi; kudhibiti viwango vya riba ili kuakisi mahitaji ya ukwasi katika soko; kudhibiti akiba ya fedha za kigeni ili kuwezesha uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje kwa kipindi kisichopungua miezi minne (4); kuimarisha utulivu wa thamani ya shilingi dhidi ya sarafu za kigeni; na kuboresha mifumo ya malipo ili kupunguza matumizi ya fedha taslimu nchini.

100. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025, Benki ya Maendeleo ya Kilimo Tanzania imepanga: Kuzalisha mapato ya shilingi bilioni 69.53; kukuza faida ya Benki kabla ya kodi shilingi bilioni 30.65 kutoka shilingi bilioni 24.68 kwa mwaka 2024; kutoa mikopo ya jumla ya shilingi bilioni 300 ikilinganishwa na shilingi bilioni 286.38 kwa mwaka 2024; kuongeza thamani ya mali za benki kufikia shilingi trilioni 1.13 kutoka shilingi bilioni 917.41 kwa mwaka 2024; na kufuatilia marejesho ya mikopo shilingi bilioni 120.00.

101. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025, Benki ya Maendeleo TIB imepanga: Kutoa mikopo ya shilingi bilioni 20; kuongeza mali za benki hadi shilingi bilioni 478 kutoka shilingi bilioni 453 mwaka 2024; na kukusanya marejesho ya mikopo iliyo nje ya mizania ya benki shilingi bilioni 11.14 na mikopo iliyo ndani ya mizania ya benki shilingi bilioni 25.03.

102. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025, Benki ya Biashara Tanzania imepanga: Kuzalisha mapato ya shilingi bilioni 316; kukuza faida ya Benki kabla ya kodi ya shilingi bilioni 65; kutoa mikopo ya shilingi bilioni 1,483; kukusanya amana za wateja shilingi bilioni 1,858; kukuza mali za Benki hadi shilingi bilioni 2,274 kutoka shilingi bilioni 1,738 mwaka 2024; kukuza mtaji wa Benki hadi shilingi bilioni 193 kutoka shilingi bilioni 151 mwaka 2024; na kuongeza idadi ya wateja hadi 1,214,059 kutoka wateja 914,059 mwaka 2024.

103. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025, Mfuko wa Huduma Ndogo za Fedha - SELF umepanga: Kutoa mikopo ya shilingi bilioni 48 kutoka shilingi bilioni 45.2 mwaka 2024; kukuza faida kabla ya kodi hadi shilingi bilioni 1.14 kutoka shilingi bilioni 1.09 mwaka 2024; kukuza mtaji hadi shilingi bilioni 61.0 kutoka shilingi bilioni 58.99 mwaka 2024; kuongeza idadi ya wateja hadi 60,000 kutoka wateja 55,743 mwaka 2024; kukusanya marejesho ya mikopo iliyo nje ya mizania ya Mfuko shilingi bilioni 2.0 kutoka shilingi bilioni 1.49 na mikopo iliyo ndani ya mizania shilingi bilioni 53.05 kutoka shilingi bilioni 41.63 mwaka 2024; na kuzalisha mapato ya jumla ya shilingi bilioni 12.13 kutoka shilingi bilioni 8.32 mwaka 2024.

104. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Kampuni ya Uwekezaji wa Pamoja - UTT AMIS imepanga: Kuongeza rasilimali za mifuko hadi shilingi bilioni 3,516.15 kutoka

shilingi bilioni 2,971.89 mwaka 2024/25; kuongeza idadi ya wawekezaji hadi 580,000 kutoka 445,163 mwaka 2024/25; na kukuza faida kabla ya kodi hadi shilingi bilioni 37.40 kutoka shilingi bilioni 27.38 mwaka 2024/25.

105. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Mamlaka ya Usimamizi wa Bima Tanzania imepanga: Kujenga mfumo wa kielektroniki wa usimamizi wa shughuli za bima mtawanyo; kuboresha mifumo ya TEHAMA ili kusomana na mifumo mingine ya taasisi za serikali; kufanya ukaguzi wa wadau wa bima 168 (kampuni za bima 20 na matawi 22, madalali 20, mawakala 80, wakala wa kibenki 10, matawi ya wakala wa kibenki 8, na watoa huduma za bima Kidijiti watano (5) na washauri bima mtawanyo watatu (3); kufanya mapitio ya Sheria ya Bima Sura 394; na kusajili na kutoa leseni mpya 100 za huduma za bima.

106. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Shirika la Bima Tanzania linapanga: Kuongeza faida ghafi hadi shilingi bilioni 67.48 kutoka shilingi bilioni 58.94 mwaka 2024/25; kufanya mapitio ya bidhaa nane (8) za bima za mali na ajali pamoja na bidhaa tatu (3) za bima za Maisha; na kuboresha vituo viwili (2) vya kuhifadhi data na urejeshaji huduma baada ya majanga.

7.3.7 Usimamizi wa Takwimu Rasmi

107. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Ofisi ya Taifa ya Takwimu imepanga: Kuendelea na Utafiti wa Watu Wenye Uwezo wa Kufanya Kazi wa Mwaka 2024; kukamilisha utafiti wa Mapato na Matumizi ya Kaya Binafsi na Ufuatiliaji wa Kaya wa Mwaka 2024/25; kufanya Utafiti wa Sekta Isiyo Rasmi Nchini; kufanya utafiti wa Kilimo wa Mwaka 2024/25; na kukamilisha ujenzi wa majengo ya ofisi katika mkoa wa Pemba, Lindi na Simiyu.

7.3.8 Usimamizi wa Michezo ya Kubahatisha

108. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Bodi ya Michezo ya Kubahatisha Tanzania imepanga: Kutoa leseni 14,124 ikijumuisha leseni mpya 845 na kuhuisha leseni 13,279; kufanya kaguzi 12 kwa kuzingatia vihatarishi; kutekeleza operesheni nne (4) za kudhibiti michezo haramu; kukusanya mapato ya jumla ya shilingi bilioni 29.89; kuendelea kuelimisha jamii kuhusu athari hasi za michezo ya kubahatisha; na kuwezesha uendeshaji wa Bahati Nasibu ya Taifa.

7.4 Mapendekezo ya Bajeti ya Mafungu ya Wizara ya Fedha na Fungu 045 - Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa Mwaka 2025/26

7.4.1 Mapato

109. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, Wizara ya Fedha imekadiriwa kutafuta na kukusanya jumla ya **shilingi trilioni 50.17**. Kati ya kiasi hicho, Mamlaka ya Mapato Tanzania inatarajiwa kukusanya jumla ya **shilingi trilioni 34.10**, misaada shilingi **trilioni 1.07**, mikopo nafuu na ya kibiashara kutoka vyanzo vya ndani na nje **shilingi trilioni 14.95** na maduhuli **shilingi bilioni 53.54**. Aidha, Fungu 045 – Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi linakadiriwa kukusanya **shilingi milioni 843**, ikiwa ni ukodishaji wa kumbi za mikutano na kodi ya pango kutokana na upangishaji wa majengo ya ofisi yaliyopo katika mikoa mbalimbali nchini.

7.4.2 Matumizi

110. *Mheshimiwa Spika*, kwa mwaka 2025/26, mafungu nane (8) ya Wizara ya Fedha yanaomba kuidhinishiwa matumizi ya jumla ya **shilingi trilioni 20.19** kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo. Kati ya kiasi hicho, **shilingi trilioni 19.43** ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida ikijumuisha mishahara **shilingi trilioni 1.10**, matumizi mengineyo **shilingi trilioni 18.33** na matumizi ya maendeleo **shilingi bilioni 757.79**. Aidha, ninaomba Fungu

045 – Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kuidhinishiwa jumla ya **shilingi bilioni 122.52** kwa ajili ya matumizi ya kawaida na maendeleo. Kati ya kiasi hicho, **shilingi bilioni 110.42** ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida na **shilingi bilioni 12.10** matumizi ya maendeleo. Mchanganuo wa matumizi kwa mafungu nane (8) ya kibajeti ya Wizara ya Fedha na Fungu 045 – Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi umeoneshwa katika **Jedwali Na.1** na mchanganuo wa kina katika **Kiambatisho Na.4.**

Jedwali Na. 1: Mchanganuo wa Matumizi ya Mafungu ya Wizara ya Fedha na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa mwaka 2025/26

FUNGU	JINA LA FUNGU	MATUMIZI YA KAWAIDA	MATUMIZI YA MAENDELEO	JUMLA KUU
1	Deni la Serikali	14,219,350,702,000	-	14,219,350,702,000
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali	13,796,941,000	1,278,397,000	15,075,338,000
10	Tume ya Pamoja ya Fedha	5,110,029,000	958,949,000	6,068,978,000
13	Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu	5,162,443,000	-	5,162,443,000
21	Hazina	1,768,842,640,000	695,432,037,000	2,464,274,677,000
22	Huduma za Mfuko Mkuu	3,147,920,108,000	-	3,147,920,108,000
23	Mhasibu Mkuu wa Serikali	99,034,314,000	6,831,462,000	105,865,776,000
50	Wizara ya Fedha	169,583,414,000	53,287,560,000	222,870,974,000
JUMLA YA MAFUNGU YA WIZARA		19,428,800,591,000	757,788,405,000	20,186,588,996,000
45	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi	110,415,123,000	12,103,996,000	122,519,119,000
JUMLA YA MAFUNGU YOTE		19,539,215,714,000	769,892,401,000	20,309,108,115,000

Chanzo: Wizara ya Fedha

8.0 HITIMISHO

111. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee, napenda kumshukuru mke wangu mpendwa Bi. Neema pamoja na watoto wetu kwa upendo, uvumilivu, maombi na faraja wanayonipa katika kutekeleza jukumu la usimamizi wa fedha za umma na uchumi jumla wa nchi yetu; jukumu lililopewa na Rais wa Jamhuri

ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan. Nawashukuru sana kwa moyo wa upendo na uvulimivu.

112. *Mheshimiwa Spika*, kabla ya kuhitimisha hoja yangu, napenda kutumia fursa hii kumpongeza na kumshukuru Mheshimiwa Hamad Hassan Chande (Mb.), Naibu Waziri wa Fedha kwa ushirikiano anaoendelea kunipatia katika kusimamia utekelezaji wa majukumu ya wizara. Aidha, nawashukuru watendaji wakuu wa wizara na taasisi zake wakiongozwa na Dkt. Natu E. Mwamba, Katibu Mkuu na Mlipaji Mkuu wa Serikali, Naibu Makatibu Wakuu Bi. Amina Kh. Shaaban, Bi. Jenifa C. Omolo na Bw. Elijah G. Mwandumbya kwa ushauri na usimamizi makini wa majukumu ya wizara na taasisi. Vilevile, nawashukuru wakuu wa idara, vitengo na wafanyakazi wote wa wizara na taasisi zake, kwa ushirikiano na utekelezaji thabiti wa majukumu yao ya kila siku. Kwa moyo wa dhati kabisa, napenda pia kumshukuru Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali pamoja na timu yake kwa kazi nzuri ya kubainisha maeneo yenye upungufu, kupitia taarifa zake na kushauri hatua za kuchukua ili kuboresha usimamizi wa fedha na mali za umma.

113. *Mheshimiwa Spika*, napenda pia kuwashukuru Washirika wa Maendeleo kwa michango yao ya hali na mali katika kufanikisha mipango ya wizara na taifa kwa ujumla. Ushiriki wao katika utekelezaji wa mipango na mikakati ya wizara umejitokeza bayana katika kufikia shabaha ya misaada na mikopo, ujuzi kupitia misaada ya kitaalamu, maboresho ya mifumo ya kisera, kisheria na kitaasisi, uhamasishaji wa shughuli za maendeleo,

fursa za mafunzo ya muda mrefu na mfupi pamoja na ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa programu na miradi ya maendeleo.

114. *Mheshimiwa Spika*, mwisho kabisa, napenda nikushukuru tena wewe binafsi kwa kunipa fursa ya kuwasilisha hoja hii ndani ya Bunge lako Tukufu, waheshimiwa wabunge na umma wa watanzania kwa kunisikiliza. Hotuba hii inapatikana katika tovuti ya wizara ambayo ni www.mof.go.tz.

115. *Mheshimiwa Spika*, naomba kutoa hoja.

Kiambatisho Na.1.

Mwenendo wa Utekelezaji wa Bajeti ya Mishahara hadi Aprili 2025						
Fungu	Jina la Fungu	Iliyoidhinishwa	Iliyohuishwa	Iliyotolewa	Iliyotumika	Ufanisi
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali	1,894,788,000.00	1,894,788,000.00	1,671,563,000.00	1,664,751,700.00	99.6%
10	Tume ya Pamoja ya Fedha	833,157,000.00	833,157,000.00	605,495,020.00	605,495,020.00	100.0%
	Hazina - Idara na Vitengo	6,681,481,000.00	7,856,481,000.00	6,256,550,708.28	6,249,463,063.39	99.9%
21	Hazina - Taasisi	533,710,383,000.00	536,461,839,000.00	357,710,215,788.62	357,710,215,788.62	100.0%
	Marekebisha ya Mishahara - Serikali	307,186,724,000.00	117,213,906,199.73	0	0	0.0%
22	Huduma za Mfuko Mkuu	15,119,603,000	15,119,603,000	9,474,467,360.20	9,474,467,360.20	100.0%
23	Mhasibu Mkuu wa Serikali	7,083,142,000	7,083,142,000	5,768,386,556	5,768,122,796	100.0%
	Wizara ya Fedha - Idara na vitengo	8,398,004,000.00	8,398,004,000.00	7,261,592,310.65	7,231,268,495.09	99.6%
50	Wizara ya Fedha - Taasisi	65,543,616,000.00	65,543,616,000.00	54,990,326,556.20	54,930,002,432.84	99.9%
	JUMLA MAFUNGU YA WIZARA	946,450,898,000.00	760,404,536,199.73	443,738,597,299.95	443,633,786,656.14	100.0%
45	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi	20,638,564,000.00	20,638,564,000.00	16,490,345,790.00	16,490,345,790.00	100.0%
	JUMLA MAFUNGU YOTE	967,089,462,000.00	781,043,100,199.73	460,228,943,089.95	460,124,132,446.14	100.0%

Chanzo: Wizara ya Fedha

Kiambatisho Na. 2.

Mwenendo wa Utekelezaji wa Bajeti ya Matumizi Mengineyo hadi Aprili 2025						
Fungu	Jina la Fungu	Iliyoidhinishwa	Iliyohuishwa	Iliyotolewa	Iliyotumika	Ufanisi
1	Deni la Serikali	13,131,838,005,000	12,020,058,686,000	10,215,463,855,000	10,198,733,292,000	99.8%
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali	11,151,638,000.00	12,013,859,500.00	7,240,849,060.89	6,829,533,461.92	94.3%
10	Tume ya Pamoja ya Fedha	3,575,157,000.00	3,575,157,000.00	3,016,374,775.00	2,244,099,340.63	74.4%
13	Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu	3,768,237,000.00	5,272,987,000.00	3,464,921,721.08	3,464,921,721.08	100.0%
21	Idara na Vitengo - Hazina	54,704,718,500.00	54,704,718,500.00	49,925,323,300.92	49,473,632,472.58	99.1%
	Hazina - Taasisi	294,821,633,350.00	294,821,633,350.00	246,170,161,410.35	246,170,161,410.35	100.0%
	Matumizi Maalumu - Serikali	238,322,581,150.00	434,902,931,220.48	369,397,537,176.30	369,151,213,958.17	99.9%
22	Huduma za Mfuko Mkuu	2,614,813,247,000	2,144,497,920,921.66	1,768,929,444,198.95	1,549,673,048,323.04	87.6%
23	Idara ya Mhasibu Mkuu wa Serikali	55,279,317,000	89,554,392,012	71,121,800,024	65,922,626,454	92.7%
50	Wizara ya Fedha - Idara na Vitengo -	44,213,086,000.00	56,083,754,538.16	42,448,273,299.04	42,384,507,282.00	99.8%
	Wizara ya Fedha - Taasisi	30,966,745,000.00	34,904,714,000.00	26,422,961,524.01	26,422,961,524.01	100.0%
	Madai ya Fidia	500,000,000.00	1,270,000,000.00	621,711,477.62	397,153,877.62	63.9%
JUMLA MAFUNGU YA WIZARA		16,483,954,365,000.00	15,151,660,754,042.30	12,804,223,212,968.20	12,560,867,151,825.40	98.1%
45	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi	80,622,268,000.00	80,622,268,000.00	77,371,037,333.00	70,652,515,000.00	91.3%
JUMLA OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI		80,622,268,000.00	80,622,268,000.00	77,371,037,333.00	70,652,515,000.00	91.3%
JUMLA MAFUNGU YOTE		16,564,576,633,000.00	15,232,283,022,042.30	12,881,594,250,301.20	12,631,519,666,825.40	98.1%

Chanzo: Wizara ya Fedha

Kiambatisho Na.3.

Mwenendo wa Utekelezaji wa Bajeti ya Maendeleo hadi Aprili 2025					Nambari za Kila Mwezi		
Fungu	Jina la Fungu	Chanzo	Iliyoidhinishwa	Iliyohuishwa	Iliyotolewa	Iliyotumika	Ufanisi
6	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali	Ndani	236,611,000.00	236,611,000.00	236,600,000.00	213,780,104.00	90.36
		Nje	992,840,000.00	992,840,000.00	992,840,000.00	877,870,833.00	88.42
10	Tume ya Pamoja ya Fedha	Ndani	1,598,249,000.00	1,598,249,000.00	500,000,000.00	0	0.00
		Nje	0	0	0	0	0.00
21	Hazina	Ndani	440,902,331,000.00	551,821,410,252.11	407,004,873,053.10	403,840,725,019.70	99.22
		Nje	54,160,669,000.00	28,319,021,973.99	4,413,558,380.00	4,373,518,380.00	99.09
23	Mhasibu Mkuu wa Serikali	Ndani	1,235,635,000	1,235,635,000	355,427,000	352,397,000	99.15
50	Wizara ya Fedha	Ndani	18,244,253,000.00	18,949,484,260.10	12,683,029,585.58	12,682,769,585.77	100.00
		Nje	20,620,499,000.00	16,873,758,529.20	14,443,072,075.00	14,442,379,701.00	100.00
Jumla - Maendeleo Ndani			482,837,578,000.00	590,715,148,041.41	435,223,001,713.68	431,532,051,410.47	99.15
Jumla - Maendeleo Nje			81,830,758,000.00	52,242,370,503.19	25,660,682,455.00	25,269,526,983.00	98.48
JUMLA MAFUNGU YA WIZARA			564,668,336,000.00	642,957,518,544.60	460,883,684,168.68	456,801,578,393.47	99.11
45	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi	Ndani	8,828,000,000.00	8,828,000,000.00	2,577,776,524.00	2,142,176,525.00	83.10
		Nje	2,640,000,000.00	2,640,000,000.00	2,640,000,000.00	2,640,000,000.00	100.00
JUMLA OFISI YA TAIFA YA UKAGUZI			11,468,000,000	11,468,000,000	5,217,776,524	4,782,176,525	91.65
JUMLA MAFUNGU YOTE			576,136,336,000.00	654,425,518,544.60	466,101,460,692.68	461,583,754,918.47	99.03

Chanzo: Wizara ya Fedha

Kiambatisho Na.4.

Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Fedha na Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi kwa Mwaka 2025/26								
FUNGU	JINALA FUNGU	MATUMIZI YA KAWAIDA			MATUMIZI YA MAENDELEO			JUMLA KUU
		MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	JUMLA	FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE	JUMLA	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8 = 6+7	9=5+8
001	Deni la Serikali	-	14,219,350,702,000	14,219,350,702,000	-	-	-	14,219,350,702,000
006	Mkaguzi wa Ndani Mkuu wa Serikali	2,366,512,000	11,430,429,000	13,796,941,000	141,967,000	1,136,430,000	1,278,397,000	15,075,338,000
010	Tume ya Pamoja ya Fedha	945,493,000	4,164,536,000	5,110,029,000	958,949,000		958,949,000	6,068,978,000
013	Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu	-	5,162,443,000	5,162,443,000	-	-	-	5,162,443,000
021	Hazina	985,183,709,000	783,658,931,000	1,768,842,640,000	588,911,977,000	106,520,060,000	695,432,037,000	2,464,274,677,000
022	Huduma za Mfuko Mkuu	16,616,460,000	3,131,303,648,000	3,147,920,108,000	-	-	-	3,147,920,108,000
023	Mhasibu Mkuu wa Serikali	7,468,014,000	91,566,300,000	99,034,314,000	741,381,000	6,090,081,000	6,831,462,000	105,865,776,000
050	Wizara ya Fedha	89,011,587,000	80,571,827,000	169,583,414,000	10,946,552,000	42,341,008,000	53,287,560,000	222,870,974,000
JUMLA MAFUNGU YA WIZARA		1,101,591,775,000	18,327,208,816,000	19,428,800,591,000	601,700,826,000	156,087,579,000	757,788,405,000	20,186,588,996,000
045	Ofisi ya Taifa ya Ukaguzi	23,058,129,000	87,356,994,000	110,415,123,000	8,828,000,000	3,275,996,000	12,103,996,000	122,519,119,000
JUMLA MAFUNGU YOTE		1,124,649,904,000	18,414,565,810,000	19,539,215,714,000	610,528,826,000	159,363,575,000	769,892,401,000	20,309,108,115,000

Chanzo: Wizara ya Fedha

Wizara ya Fedha,
18 Barabara ya Jakaya Kikwete,
Jengo la "Treasury Square",
Sanduku la Barua 2802,
40468 Dodoma, Tanzania